

Csak olvasótermi használatra!

PA
2000

Herbert Spencer. Illem, társalgás és táncz

Herbert

AZ

ILLEM, TÁRSALGÁS ÉS TÁNCZ

FŐBB SZABÁLYAI.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL

A

TÁRSAS TÁNCZOK ÜGYES RENDEZÉSÉRE.

SZERKESZTÉ

HERCZENBERGER JÓZSEF,

TÁNCZMŰVÉSZ.

—♦♦—
137282

PÉCSETT,

NYOMATOTT IFJ. MADARÁSZ ENDRÉNÉL

1874.

ELŐSZÓ.

Midőn jelen művem t. olvasóim szives figyelmébe ajánlom, bátor vagyok megjegyezni, hogy annak kiadására csupán azon indok ösztönzött, miszerint hazám ifjuságának alkalmat nyujtsak magát tájékozhatni, miként kell művelt körökben a műveltségre igényt tartó egyénnek magát alkalmaznia.

A jó és helyes nevelés kétségtelenül alapja és irányadója a műveltségnek; de a könnyű, fesztelen, finom társalgási modort a serdülő ifjuság csakis művelt körökben sajátíthatja el. Mint-hogy azonban nem mindenki jelenhet meg oly körökben, melyekben a társas élet finomabb szokásait eleve magáévá tehetné: jelen kis mű szolgál-

jon erre nézve utmutató vezérkönyvül, melynek szerkesztésénél minden törekvésemet arra fordítám, hogy általa az ifjuság minden szóbeli utmutatás nélkül finomabb modorra és társalgási ügyeségre, akár magán-körököt, akár nyilvános helyeket illetőleg, szert tchessen.

A táncz az ifjuságnak egyik élvezetdús szórakozása levén, minden divatozó társas-, de főleg a kedvelt füzértánczot újabb ábrákkal iparkodtam könnyen megérthető alakmagyarázatok által megismertetni s felfoghatóvá tenni. Meg vagyok győződve, hogy szives olvasóm figyelmes tanulmányozás által magyarázataimat könnyen felfogva ábráimat tökéletesen megérti, és a magyarázott tánczot elméletileg ismerve, idegen befolyás nélkül is a gyakorlati téren ki fogja vihetni, sőt egyes tánczrendezővé is fog válhatni.

Meg kell még emlitenem, hogy kiváló törekvésem a magyar társas táncz terjesztése levén, mindent elkövettem, hogy művem által nemzeti tánczunkat, mely a maga nemében egyedüli a földkerekségen, az ifjusággal mennél jobban

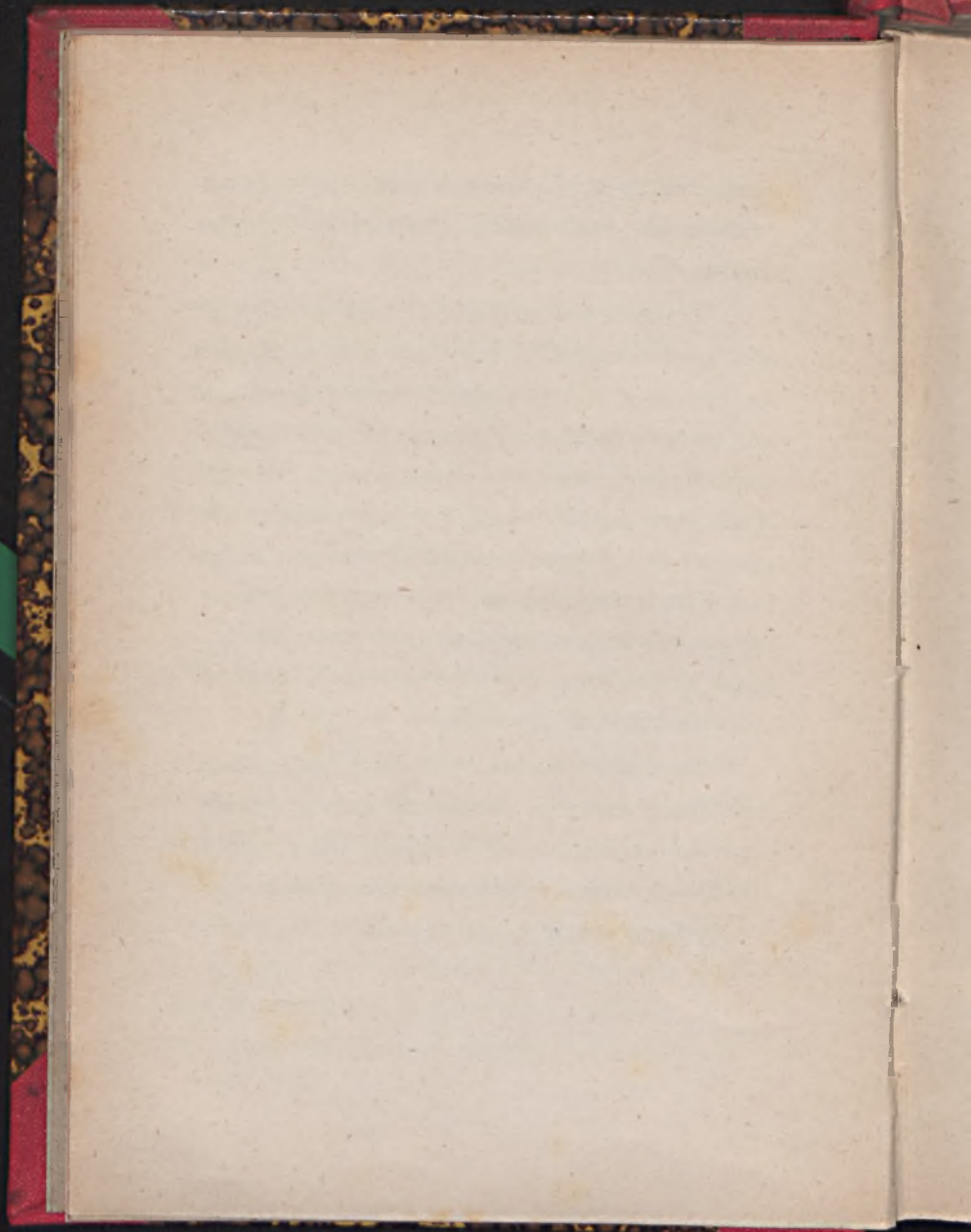
megkedveltessem, és tiszta, érthető ábráim és magyarázataim által annak elsajátítását lehetővé tegyem.

A művemben előforduló „magyar négyes“ saját szerzeményem, és hogy azt a salon-tánczok sorában, mint kedvelt nemzeti tánczot az előkelő körökben is meghonosíthassam, sőt szép alakjai, nemkülönben mulattató változatai miatt kedveltté is tehessem, annak beható tanulmányozására szíves olvasóimat figyelmeztetni el nem mulaszthatom. Fáradozásomnak az lenne legszebb jutalma, ha ezen általam szerzett magyar társas táncz a hazai ifjuság közt elterjedvén, mennél nagyobb mérvben kedvessé is válnék.

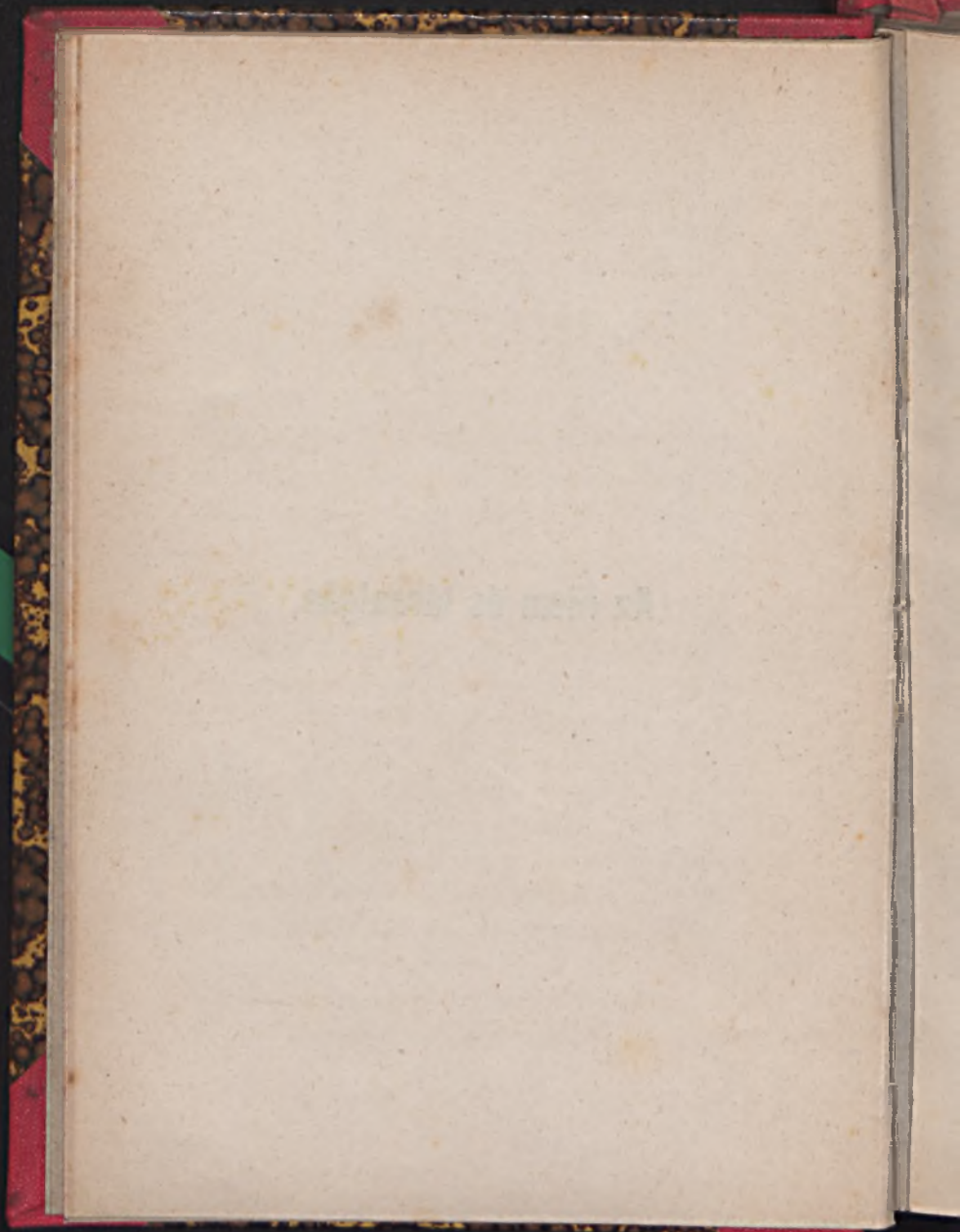
Azon megnyugtató reményben, hogy művem tartalmánál fogva az ifjuságnak kedves s tanulságos szórakoztatóul fog szolgálni, bátor vagyok azt szíves figyelmé- és pártolásába is ajánlani.

Pécsett, 1874. december 1-én.

A SZERZŐ.

Az illem és társalgás.

A testtartásról állás közben.

Állás közben való testtartás alatt testünk főbb tagjainak ildomos elhelyezését értjük mindakkor, midőn akár egyedül, akár társaságban, akár egyesekkel szemközt állunk.

E tekintetben épen nem közönyös dolog testünket bármily helyzetbe tennünk, mert a test főbb tagjai elhelyezésének igen különböző módjai vannak, melyek közül, utasító szabályok tudása nélkül, csak ösztönszerűleg nagy ritkán találjuk el a helyeset.

Minden, műveltségre igényt tartó ember testtartása állás alkalmával leghelyesebb akkor, ha egyenes és fesztelen; a fej legyen magasra emelt, de merevség nélkül s menten minden pöffeszkedést, fenhéjazást vagy hetykeséget eláruló kifejezéstől.

Vannak emberek, kik előre, mások, kik oldalt csüggesztik fejüket, s e rossz szokás által ép

oly kellemetlen hatást gyakorolnak, mint azok, kik hátra vetik a főt. Így például: a fej előre csüggesztése az embergyülölő, szeszélyes vagy melázó egyének szokása; míg a képmutató oldalt csüggeszti, a büszke elbizakodott pedig hátraveti fejét.

De a fő mellett a középtest tartása is egyenes legyen. A mellet előre, a vállakat pedig hátra szorítsuk.

A középtest tartása se legyen természetellenes, kényszerített, feszes, hanem hajlékony és hajlítása kellemesen s szabályszerűleg történjék.

Ha például a földről valamit fölveszünk, vagy fölemelünk, nem szükséges az egész testtel a földre hajolnunk; csak a test felső része hajlik a föld felé körivalakban, alsó része alig láthatólag van segítségére.

Állás közben a kezeket oldalt könnyedén leeresztve s tenyercinket a test felé befordítva tartjuk; a lábhegyek kifelé álljanak; lábszárainkat keresztbe ne vessük. Ha valakivel állva beszédbe ereszkedünk, mellőzzünk minden rossz szokást, milyenek pl. némely zavarba jött egyéneknél a körmök rágása, az elbizakodottaknál a kéznek csipőre támasztása, a hízolgöknél a kezek dörzsölése stb.; mert mindezek minden esetben kellemetlenül hatnak az érintkezőkre.

A járásról.

Járás közben a testtartás ugyanaz, mi állás alkalmával.

Hogy biztos járást nyerjünk, szükséges, hogy czombjainkat kiemeljük a csipőkből, a térdet pedig csak kevésbé hajtsuk meg. A lépések hosszúsága vagy rövidsége a lábak alkatától s az egész test arányától függ. Itt is sok helytelenséget tapasztalunk. Ritkán tartatik meg a helyes közöpmérték, s így a járás vagy tipegő, vagy sebes, vagy csoszogó lézen. Ennélfogva szükséges, hogy a járás egyenletes, mérsékelt gyorsaságu, minden kopogás nélküli legyen.

Tartózkodjunk a vontatott járástól. Tanácsos e célból a lábat a földtől mintegy 2 vagy 3 hüvelyknyi magasságra fölemelni, mert ez által a járás könnyüddé és ruganyossá válik.

A csoszogást szintén kerüljük, a mennyiben ezzel nemcsak minmagunknak teszünk kárt a cipő gyors elkopása által, hanem általa gyakran esetlen helyzetbe jön egész testünk.

Járás közben a felső test a csipőktől kezdve fölfelé mindig nyugodt legyen.

A mi a kezek helyzetét illeti, ezek járáskor is ép ugy mint álláskor, oldalt könnyedén leereszt-

ve, a tenyerek a testfelé befordítva tartassanak. A mily hibás volna itt a kezek feszes mozdulatlan-sága, ép oly helytelen azok tulságos lóbálása is. Lengjenek a kezek könnyüden, de csak annyira, a mennyire ez a lépések kisebb-nagyobb gyorsaságával arányos.

Akár állás, akár járás közben beszélgetünk, szokjunk hozzá szavainkat minél ritkábban kísérni kézmozdulatokkal; mert a művelt ember beszédében ugyanis mindig úgy hangsúlyozza szavait, hogy előadása taglejtés nélkül is könnyen megérthető, s mindemellett oly hangot tart, mely a tulságos magasság- és mélységtől egyaránt távol áll.

Végre, ha hölgyet vezetünk karunkon, lépést tartunk vele. A ki- és bemenésnél, vagy letülésnél a hölgynek adjuk az elsőséget, kivéven, ha lépcsőn kell felmennünk; ott a férfi menjen elül; a lejövetnél ellenben ismét a hölgyet bocsátjuk előre; így kívánja ezt a gyöngéd, finom modor.

Az ülés szabályairól.

Ha valaki társaságban van és üléssel kínál-tatik meg, szem elöl ne téveszsze azon illetet, mely-lyel a férfi a hölgy irányában, s viszont a hölgy a férfi irányában viseltetni tartozik. Ezért főleg a

férfi ügyeljen arra, hogy székét ne helyezze se nagyon távol, se nagyon közel azon hölgyhöz, kivel beszélget. Középmérték gyanánt egy vagy két lábnyi távolság ajánlható.

Leüléskor székünket az illető egyénnek se átellenébe, se vele egy sorba ne helyezzük, hanem gondoskodjunk, hogy tőle egy kissé oldalvást foglalhassunk helyet.

Továbbá figyeljünk különösen arra, hogy valahányszor üléssel kínáltatunk meg, és a társaságban többen vannak együtt: székünket akként igyekezzünk mindig elhelyezni, hogy a többiekkel körívhez hasonló vonalban ülünk, mert ez által senkinek sem fordítunk hátat, a mi a társaságban minden körülmény közt illetlen és azért kerüendő.

Ülés közben a felső testnek szintén egyenesnek kell lennie, mint álláskor. Kezünket a mellettünk lévő szék támaszára ne tegyük, valamint kerüljük az ujjakkal való játszást is.

Az ülő-bók mérsékelt fő- és háthajtást kíván, e mellett minden más tagmozdulatot mellőzni kell. E bókot részint társaságban alkalmazzuk, ha már mindenki ül, s nem magas rangu egyén, vagy házi-barát lép be; vagy ha valaki valamely tárgyat nyújt át nekünk, vagy valaki hizelgőleg szól hozzánk, a mire lekötelezőleg kell válaszolnunk; ré-

szint pedig ha magunknál alsóbb rangút ülő helyzetben fogadunk el.

Hölgyet csak tisztelettel és nem barátságosan szabad üdvözölnünk.

A lábak elhelyezésére nézve az ülésben megjegyzendő, hogy térdeinket se nagyon széjjel, se nagyon közel egymáshoz ne tegyük. Itt közép mértékül a két térdkalács közt 3 vagy 4 hüvelyknyi távolság ajánlható; valamint nem illő, ha valaki lábait egészen kinyújtja, mert ez által az átellenében ülőt csak zavarná, de azért lábait a szék alá se dugja. Legillendőbb, ha valaki úgy helyezi el lábait, hogy a láb alsó és felső szára a térdhajlásban mintegy derékszöget képezzen.

Találkozási bók.

Az utcán, sétányon, vagy termekben a hölgyekhez, előkelő és éltesebb személyekhez mindig megelőzőleg intézzük bókunkat és illő köszöntéssel üdvözöljük őket.

A találkozási bók alkalmazásakor jobb lábunkkal előre lépünk; felső testünkkel könnyűen és ügyesen előrehajoljunk; fővegünket leemeljük, mi balkézssel oldalvást történik. Ilyenkor nem szabad hirtelenkednünk s menésünket pedig egy

intézzük, hogy a megtisztelt jobb felünkön vonulhasson el.

Ha ily egyénekkal lépcsőkön találkozunk, megállunk s megvárjuk, míg közel érkeztek. Ekkor magunkat meghajtva, nekik engedjük az elsőséget, kivéve a hölgyeket, kiket fölmenésben megelőzünk.

Az utcán szem előtt tartandó illem-szabályokról.

Előkelőknek, hölgyeknek s korosoknak ki kell térnünk, még pedig úgy, hogy mindig a jobb utat engedjük át nekik, ha ilyenkor jobb oldalukra kerülnének is. Kitérni mindig jobbra szokás.

Ha esernyővel járunk, legyünk figyelmesek azok iránt, kik ilyennel nem bírnak.

Hölgyeknek mindenkor ajánljuk föl esernyőnket, a nélkül azonban, hogy őket bármiféle viszonyszolgálatra köteleznők, mi igen ildomtalan dolog volna. Rosz időben legyünk vigyázók a menésben, nehogy magunkat bemocskoljuk, mind a mellett nem kell egyik körül a másakra ugrálnunk, hanem mérsékeltebb lépést tartsunk. Pálczát hónunk alatt ne hordjunk, nehogy a járókelőknek azzal alkalmatlankodjunk. Utcasarkoknál ügyeljünk, hogy valakivel össze ne ütközzünk. A höl-

gyet mindig jobbunkon engedjük menni, mert baloldalon csak mint nőnk foglalhat helyet. Hölgyet csak akkor szabad karunkon vezetnünk, ha vele bizalmas lábon állunk.

Ha előkelővel vagy hölgygyel megyünk, nem illik előttök lépdelni. Ha valakivel beszédbe eredünk, illő félre állni, hogy az utat el ne zárjuk.

Többnek karon fogva egy sorban menni legkevesebbé sem mutat ildomosságra, úgy szintén illetlen az utczán mormogni, füttyörészni, dudolni vagy énekelni.

Ha oly egyénnel találkozunk, kit ismerünk, illő nemcsak kalapunkat leemelni, hanem azt szóval is üdvözölni, mint „Jó napot! Jó reggelt! Van szerencsém! Jó estét! stb. Előkelőbbek- és hölgyekhez illő egy-egy „alázatos szolgáját“ intézni.

Ha hölgygyel megyünk és ismerősökkel találkozunk, majd köszönünk, majd nem, a mint ezt a viszonyok követelik. De ha mi találkozunk hölgyet kísérő ismerősökkel, illő ezeket is kitünő figyelemmel köszönteni.

Ha sietünk, az előttünk menőktől mindig szabad utat kell kérnünk. Nem illő lökdösés, taszítás által magunknak utat nyitnunk.

Hölgyekkel menve dohányozni, vagy szivarozni igen illetlen; ez még jó ismerőseink, roko-

naink, vagy nők körében sem ajánlatos, ámbár ily esetben előbb megengedhető.

Nökkel utcán kezét szorítani igen illetlen, ezt csak férfi barátainkkal s ezek közül is csak a legmeghittebbekkel tehetjük. Különben mindenkit kalap-leemcléssel üdvözölünk, s ezzel soha se fukarkodjunk.

A hangversenyben és színházban való viseletről.

Hangversenybe vagy színházba menvén, rangunk- és vagyonunkhoz mért helyet választunk magunknak. Az előadásra későn ne menjünk, nehogy a közönséget zavarjuk.

Előadás közben ovakodjunk a suttogás- és tapsolástól; előadás után pedig minél mérsékeltbben tapsoljunk. A hölgyek részére a színlapot, a hangversenyek műsorozatát, a dalművek szövegét mindenkor szerezzük meg.

Ha oly hölgyet kísérünk színházba, ki előtt a darab ismeretlen, soha sem szabad annak bonyoldalmát elárulnunk, ha nem akarjuk, hogy az előadás az illetőre nézve érdekét veszítse.

Az előadás előtt viseljük magunkat nyugodtan, kerüljünk minden feltűnő mozdulatot, hetykeséget, alkalmatlankodást. Ha pedig az előadás kez-

detét veszi, figyelmezzünk arra, mert valóban nem illő annak folyama alatt, ha még oly sokszor látuk is, szomszédainkkal beszélgetni, vagy hátat fordítani, a nőket vizsgálgatni, vagy a levegőbe tekintgetni s magunkat unatkozókül feltüntetni.

Ne mondjuk ki itéletünket hangosan; tetszésünket vagy roszalásunkat ne mutassuk feltűnőleg. A kittünő jeleneteket mérsékelten tapsoljuk meg, ha már épen tapsolni akarunk; de legjobb nem is tapsolni, nehogy bizonyos fizetett emberek (tapsoneczok) osztályába soroztassunk.

Látogatási szabály.

Látogatás alkalmával főleg ruházatunkra kell legnagyobb gondot fordítanunk.

Hogy a világ rólunk kedvezőleg ítéljen, szükséges, hogy öltözetünkben leginkább a rend-, tisztaság- és izlésre ügyeljünk.

Öltözékünkben ne hiányozzék semmi, minek hiánya erkölcsileg, vagy illem szempontjából gáncsolható lenne. A tisztaság egyik főkelléke ruházatunknak, egészség szempontjából ép úgy, mint illem tekintetében.

A tisztaság elvét leginkább alkalmazzuk fehérneműnkre, mert a legfényesebb ruha is veszi

hatását, ha tisztátalan a fehérnemű; míg ellenben a legegyszerűbb ruha is kedves, ha a fehérnemű tiszta.

Ügyeljünk továbbá az izlésre, mely szerint ruházkodnunk kell. Nem kell mindenben a divat majmolójává válnunk, de ne is maradjunk attól évekkkel hátra.

Ha előkelő családnál teszszük látogatásunkat, feketébe öltözve szokás megjelenni, és a hol arra rendelt szolgálta van, be kell előbb jelentetni magunkat, — a téli vagy tavaszi felöltőt, valamint az esernyőt, sétatálczát az előszobában vagy pedig a folyosón hagyjuk. A bemenésnél, ha az ajtó jobbra nyílik, jobb kézzel, ha balra, bal kézzel nyitjuk azt ki és teszszük be.

Az üdvözlés, vagy is a belépti bók akkor történik, midőn már egy-két lépéssel az ajtótól belebb mentünk.

Az első bók a háziasszonyt és házi urat illeti, és ha netalán vendégeik volnának, ismételve meghajtjuk magunkat és akként tekintünk körül, hogy az az egész kört illesse.

A fej ily esetekben előbb hajoljon, mint a hát, a hát ellenben előbb kezdjen kiegyenesedni, mint a fő, s a körültekintés a társaságon huzamosan történjék.

Az első látogatásnál már tisztában kell lennünk azzal, vajjon megjelenésünk kedvező hatást szült-e azon személyre nézve, kit meglátogattunk vagy nem? mert ez finom tapintattal észrevehető. Ha pl. annak, kit látogatásunkkal megtisztelünk, nyugtalanság tükröződik arcán, mely beszédmódorán is észlelhető, vagy nagyon csendes és szófukar, akkor törekedjünk, valamely kellő ok fölemlítésével, látogatásunkat lehetőleg megrövidíteni és ovakodjunk további látogatással az illetőnek terhére lenni.

Ellenkezöleg, ha látogatásunk szivesen fogadtatott, és örömet látott vendégek vagyunk, mit szintén igen könnyen észrevehetünk az illetők szivélyes nyilatkozataiból, a mennyiben társalgásuk élénk, s irányunkban előzékenyek, ritka látogatásunk felett folyton panaszkodnak; akkor távozásunk alkalmával mi is legnagyobb előzékenységgel és szerényen ajánljuk magunkat kegyeikbe és ígérjük meg, hogy látogatásunkat engedelmséggel többször fogjuk ismételni.

Az elmenetelnél a háziaktól két-három lépésnyi távolságra visszavonulván, bucsubókkal ajánljuk magunkat.

A bucsubóknál a jobb lábbal egy kis lépést teszünk jobbra és könnyü derékhajlással sarkain-

kat minden zaj nélkül öszszetesszük. E bóknál, ha a körülmények úgy kívánják, a lépést balra is tehetjük. Ha nagyobb társaság van együtt, bucsuzáskor is azon bókot alkalmazzuk, melyet jövetkor használtunk. De ha oly nagy a társaság, hogy több termet foglal el, akkor távozásunk minden feltűnés és zajnélküli legyen, kimenés alkalmával vontatott hajlongással közeledünk az ajtóhoz, a nélkül azonban, hogy megfordulnánk. Ha az ajtó befelé balra nyílik, ekkor jobbról kell kimenni, az ajtót jobb kézzel kinyitni és ugyan azzal be is tenni; ha ellenben az ajtó befelé jobbra nyílik, akkor az ellenkezőt kell tenni, t. i. balról menni ki, bal kézzel nyitni ki az ajtót és ugyan azzal be is tenni.

Megjegyzendő, hogy oly családnál, melynél a kézesók divik, szokás a házi asszony kezét úgy jövet, — mint távozáskor megcsókolni. A kézesók ne legyen csattanó, mert ez nem illik, hanem azt gyöngéden mintegy ráleheljük a kézre. Ha több előkelő hölgy van jelen a társaságban, akkor csak az előbb leirt bókkal üdvözöljük mindnyájokat; a kézesók, mely ily esetben sorról sorra menve, nevetségessé válhatnak, elmarad.

A művelt hölgynek látogatása és a társaságban való viselete az erkölcsiség, — szemérem —

és jó neveléssel soha se jöjjön összeütközésbe. Társalgása legyen szelid, nyájas és egyszerű, minden szavából szerénység nyilatkozzék. A fiatal hölgy ne kezdje soha a társalgást valamely fiatal emberrel, kivéven ha háziasszony, vagy annak szerepét játssza, sőt még ekkor is ügyetlenség a férfiak részéről ezt megengedni.

A hölgyek bókja szerény visszalépés nyugodtan előrehajtott vállal.

A hölgy akár kis, akár nagyobb társaságban van, válaszsza jelképül a szerény ibolyát, mely elbuvik a hegyek és hegyoldalak magányába. Látogatóit, legyenek azok reá nézve akár kellemesek, akár kellemetlenek, megelőző szivességgel és nyájassággal fogadja; igyekezzék tőle telhetőleg vendégeinek szórakozást és kellemes időtöltést szerezni; soha se árulja el, hogy a látogatás reá kellemetlen hatást gyakorolt. A hölgy minden férfitől gyöngéd udvariasságot és megállapodottságot követelhet; valamint visszautasíthat minden illetlen kifejezést, hizelgést vagy tolakodást.

Udvariassági szabályok a szép-nem körül.

Talán semmiben sem követnek el annyi hibát a férfiak, mint a nőnimmel való társalgásban.

Majdnem minden fiatal ember azon indokból elegyedik beszédbe valamely hölgygel, hogy annak tetszését megnyerje; de többnyire eltévesztik azon utat, melyen ezt legkönnyebben elérhetnék. Azért szükségesnek találtam erre nézve is néhány szabályt közleni.

Első kelléknek tartom minden fiatal emberre nézve, ha magát a társaságokban meg akarja kedvelteni, a kellemes, érdekeltséget keltő, eszmedús társalgási modort; mert bármi szép és ajánló is valakinek külseje, bármi finom modora, ha ügyetlen társalgó, eszmeszegény, fecsegő, vagy a mi legroszabb és leggyakoribb: ha anyanyelvét nem beszéli tökéletesen, vagy csupa fitogtatásból idegen szavakat sző minden mondatába, elveszti a hallgatóra nézve minden érdekét.

Második kellék a szem és arcz tiszteletteljes kifejezése. A szem — úgy mondják — a lélek tükre, tolmácsa. A mint az emberi ajak hangja vonz vagy visszautasít, úgy egyik egyén szemei vonzerővel bírnak, míg a másikéi ijesztő rémeként tekintenek reánk. Mint mosolygó ég néznek ránk némely szemek, míg mások elől önkénytelen megborzadással fordítjuk el tekintetünket, az a rokonszenv, ez az ellenszenv nyilvánulása.

A szembeszédre azonban nem lehet szabályt

felállítani, csak tapasztalásból merített utmutatást adhatni. Így pl. az általános tetszést megnyerő tekintet az, melyet nyíltnak nevezünk, a nélkül, hogy szemérmelenné válnék. A nyílt tekintetű ember mindenkinek szerényen, szeliden, barátságosan néz szemei közé. Ellenkezik ezzel a bábmészködő nézés, mely csak bárdolatlanok, balgák tulajdona.

A nyílt tekintet sem nem merev, sem nem nyugtalan.

A művelt világ tőlünk nyugodt tekintetet kíván, azaz : tekintetünk ne tétovázzék, ne irányuljon minden perczen más tárgyra, ne remegjen, ha mások tekintetével találkozik. Nincs kiállhatlanabb, mint nyugtalan tekintetű ember. Elveszti ez előttünk minden érdekét, műveletlen, nyugtalan, szórakozott lélekre mutat, sőt az ily tekintetű egyénnek gyakran erkölcsiségét is kétségbe vonjuk.

Továbbá kívánatos a szerény tekintet. Ellenkéte a kihívó, kaczer tekintetnek.

Végre szükséges, hogy tekintetünk vidám legyen. A sötét, mogorva tekintet gyűlöletes mindenki előtt, mert rossz lelkiismeretet vagy álnok lelkületet tételeztet fel.

Ha tekintetünk nyílt, nyugodt, szerény, vi-

dám, arczkifejezésünk is olyan lesz, s ily arczkifezés bárkire is kedves hatást fog gyakorolni, e két főkélléket, u. m. a kellemes, érdekeltséget keltő, eszmedús beszédmódot s a szemek és arcz tisztelgetjes kifejezését tartsa minden fiatal ember szemei előtt és igyekezzék tőle telhetőleg azokat el is sajátítani; szokják le hibáiról s keresse magát ez által kedvelt, szeretetreméltó társalgóvá tenni.

A mi a társalgás tárgyait illeti, annál nehezebb azokat határozottan kijelelni, minél inkább bizonyos, hogy minden tárgy alkalmas reá, s hogy egyet sem kell kizárni, kivéve azt, mi az erkölcsi sértést, s mely ezért nemcsak a társalgásból, de az életből is általán ki volna zárandó.

A könnyed gúny igen helyén van a társalgásban, ha az illem s udvariasság határai közt marad, mert ez a társalgásnak sava; só és tréfa nélkül sok száraz holmi akadna meg ajkunkon; de valamint a sóval, úgy a tréfával is mértékletesen, igen ovatosan kell élnünk, mert vannak hölgyek, kik tréfát épen nem értenek s mindent komolyan vesznek föl; míg ellenkezőleg igen sokan vannak, kik szeretnek ugyan tréfálni, de másoktól a tréfát nem akarják eltűrni. Különben is a tréfának könnyednek s felületesnek kell lennie, nehogy komoly sértéssé fajuljon.

137282

A tréfa könnyü lépés ismeretség kötéséhez, majdnem oly könnyü, mint a barátságkötés; olyan nővel, kivel tréfálhatunk, néhány percz mulva bizalmasabb lábon állunk, mint ha órákig komolyan társalogtunk volna vele.

A legszokottabb hiba, mely által a férfiak a nők előtt unalmasokká válnak, az, hogy édes magokról és tapasztalásaikról szeretnek fecsegni. Akárni legyen a társalgás tárgya, az ily emberek bizonyosan azzal fognak közbe szólni: „Lám ez eszembe juttat egy esetet, mely velem történt,“ és erre azután következik a végnélküli elbeszélés, mely a beszélőt annyira érdekli, hogy nem is hiheti, mikép vele a hallgatóra épen az ellenkező hatást gyakorolta.

A hízélgés legtöbbször biztos, bár kevesebbé nemes eszköz arra, hogy valaki magát megkedveltesse. Semmi által sem lehet mást annyira megnyerni, mint ha azt mutatjuk, hogy mindenben, a mi őt érdekli, résztveszünk.

Kerüljük a hölgyekkel való társalgásnál főleg a szinpadias állást, valamint valamely szép mondatnak színészes elszavalását, mert a helyett, hogy tetszést aratnánk, könnyen kinevettetünk. Továbbá kiméljük meg mindenféle tudós beszélgetéstől, politikától a gyöngéd hölgyeket s inkább

legyünk körükben kellemes és mulattató társalgók, mint politizálók vagy tudósok.

A tanító szerepét játszani szintén nevetséges. Női szépségről vagy hibákról, valamint a korról, időről beszédet ne kezdjünk, mert az eszemesze-génységre mutat s egyrészt untatja, másrészt sérti is a hölgyeket. Válaszszunk inkább oly dolgokat beszéd tárgyúl, melyek élénkséget és érdekeltséget keltenek.

A társas körökben való viseletről.

Ha valamely társaságba hivatalosak vagyunk, első gondunk a ruházatra legyen fordítva, mely a szerint választassék, a mint a társaság igen előkelő vagy vegyes; mert a szerint vagy disze-sebben, vagy egyszerűbben jelenhetünk meg.

A társaságót soká várakoztatni soha sem illő. Igaz ugyan, hogy a határozott időre pontosan megjelenni tolakodásnak tartatik; de a társaságót tán egy óráig is várakoztatni még illetlenebb. Legjobb tehát, ha egy negyeddel később indulunk, ekkor sem igen korán, sem későn nem fogunk érkezni.

Ha a társaság magasrangu, vagy igen va-gyonos emberekből áll, vagy ha az ut sáros, leg-

ajánlatosabb kocsin menni. Először tiszteletből a háziur és urnő iránt, de másodszor a tisztaság szempontjából is.

Ha elértük a házat, hol a társaság összejön, szedjük kissé rendbe öltözetünket s huzzunk kesztyűt, a kalapot tartjuk balkezünkben. Ha az ajtó kinyílik, egyenesen lépünk be a szobába és iparkodjunk a hölgyek köréig jutni, kiket mind egyszerre egy általános bókkal (meghajlással) üdvözlünk, azután a házi asszonyhoz fordulva, azt üdvözljük külön bókkal; a kézsók nem mindenütt divatos, de ott alkalmaztassék, a hol a háziasszony a belépő férfinak maga nyújtja kezét. Ha az ember a házi asszonynyal ismerős, illő néhány szót is intézni hozzá. A hölgyek ily üdvözlése után visszatérünk az urak szobájába, általánosan üdvözljük a jelenlevő urakat és különösen ismét a háziurat.

Ha állunk és nem beszélgetünk, soha se mélázzunk, soha se merüljünk el gondolatainkba; ez alkalmat ad megjegyzésekre, melyek ritkán lesznek reánk nézve kedvezők. Ha ülünk, ne huzzuk a szék alá, vagy ne terjeszszük ki szerfölött lábainkat, ne vessük azokat keresztbe, ne támaszkodjunk akár állva, akár ülve; ha széklet kell közelebb huzzunk az asztalhoz, ne tegyük azt egy lábbal,

szóval kerüljünk minden illetlen állást s kézmozdulatot, minden, habár csak látszólagos kényelmet is.

Ne foglalkozzunk ruhánkkal a társaságban, vagy mi több, ne igazítsunk mások ruházatán, mert ez nevetséges és illetlen szokás. Ne köpködjünk mindenfelé s ne fujjuk lármával orrunkat; csekélység ugyan, de az emberek sokat adnak csekélységekre, s néha épen ezekre több súlyt fektetnek, mint nagyobb mulasztásokra.

Legyünk beszédesek, de óvakodjunk a szólasszabadságot csak magunk számára igénybe venni. Kerüljük egyesek kitüntetését is, mert az által önkénytelenül is árnyat vetünk a többiekre. Senkit se sértsünk meg az által, hogy meghazudtoljuk képzelt tudományát, művészetét, vagy bármily tulajdonságát, még azon esetben se, ha a dicsekedés reánk nézve terhes, unalmas volna.

Ne feledjük azt se, hogy a társaságban a lélekjelenlét főtulajdonunk legyen, nehogy a feleletekben, melyeket adnunk kell, megakadjunk, vagy hibázzunk, mi által igen nevetségesekké válnánk.

Ha közelünkben valami nevetséges adja magát elő, mit a velünk beszélő észre nem vesz, ne zavartassuk magunkat a komoly hallgatásban, s ne mosolyogjunk, különben könnyen azt hihetné

a beszélő, hogy az általa mondottak felett mosolygunk.

Ne sugjunk senki fülébe, főleg nőkébe ne.

Ne beszéljünk fölötte fönhangon, az ily beszéd a nyersség színezetét hordja magán.

Az illelről a társas játékokban.

Sehol sem oly gyakoriak az illem elleni vétések, mint a társas játékokban, mert azon szabadalmak által, melyek minden játékkal járnak, gyakran még nagyobbakra vélik magokat feljogosítva a fiatal emberek az életben, melyek azután nem ritkán szerénytelenséggé fajulnak. Mindig szem előtt tartandó, mivel tartozunk a hölgyeknek, s ha ezek a játék folyama alatt bennünket némi kegyben részesíteni kényszerülnek, ne higyük, hogy annak folytatását kívánhatjuk, mert minden, mi ilyenkor történik, a játékhoz tartozik s annak végeztével megszűnik.

Mindenek előtt ovakodjunk a játéokban a czivódástól, mindig engedékenyeknek kell lennünk, nehogy a jelenlévők kedvét szegjük; mert a czivódás, ha kiegyenlített is, mindig magával ragadja a jó kedvet, mely nélkül társasjáték s ál-

talán társasmulatság nem is képzelhető. Ha magunk nem tudunk tökéletesen társasjátékot rendezni, engedjük át azt másnak, ki abban jártas; de ha értünk a rendezéshez, ne hagyjuk magunkat soká kéretni, hanem a legnagyobb készséggel engedjük a felhívásnak.

A játékban nem szabad szomszédunk figyelmét beszélgetés által elvonnunk. Ovakodjunk minden kétértelmű czélzás- és tréfától, akár játék, akár pedig zálogváltás közben.

A kézcsoókról.

A kézcsoók tulajdonkép a középkorból származott hozzánk, a mikor divatos volt, hogy a hűbéresek fölebbvalóik kezcit megesókolják. Jelenleg már nem szokás férfiaknak kezét csókolni, mi különben is igen szolgai, lealacsonyító divat volna.

Azonban a mai udvariasság és illem követeleménye a kézcsoók, a mennyiben elfogadott szokás a hölgyeknek kezét csókolni, és ez annyira beékelte magát a jelen kor viszonyaiba is, hogy számtalanok müveletlennek bélyegeznék azon férfit, ki valamely társaságban megjelenvén, a kézcsoókot elmulasztaná.

De a kézcsoók alkalmazásánál követendő szabályt még sem lehet általánosságban felállítanunk. Itt utasításul finom tapintatunk szolgáljon, mert ez leghelyesebben fogja meghatározhatni, hogy kinek csókoljunk kezét és kinek ne.

Minden hölgynek kezét csókolni nemcsak fárasztó volna, de nevetséges helyzetbe is hozhatna. Legelfogadottabb szokás egyedül a háziasszonyoknak csókolni kezét. Minél kecsesebbnek ohajtjuk a kézcsoókot, annál inkább óvakodjunk az egész kezét megfogni; csak az ujjhegyeket érintsük kezünkkel, s a csók lehetőleg halk legyen, mert a czuppantás igen illetlen.

A kézcsoóknál még egy kiállhatlan és nevetséges szokás uralkodik, t. i. ha valaki valamely társaságba belép s az illem és udvariasság követelményéhez képest nem csókol kezét, azt hiszi, hogy rendkívüli sértést követett el az illetőkön, ha legalább a maga „csókolom kezeit“-jét el nem rebegi. Ez igen téves és balga felfogás, mert ha megcsókolja valaki az illető kezét, hasztalan szószaporítás az ő „csókolom kezeit“ hangoztatása, ha pedig meg nem csókolja, akkor szavai gúnyként is vehetők s jobban sérthetik az illetőt, mint ha ezt nem is mondaná.

Magaviselet az előkelőkkel és nagyokkal való társalgásban.

Az élet gyakran társasági összeköttetésbe hoz bennünket a nagyokkal és előkelőkkel. A mivel ember itt is kellőleg tudja magát viselni, hogy jól fogadtassék és kedvezőleg ítéltessek. E végre következő szabályok tartandók meg:

1. Minél előkelőbb a ház, annál diszesebb és ékeesebb legyen öltözetünk, de soha se fényesebb mint a hogy az előkelő szokott öltözködni, és soha se drágább, mint rangunk kívánja, ha szinte tölünk telnék is.

2. A nagyokkal való társalgásban a viselet szilárdsága lényeges föltétel. Ezen emberek, kik magokat méltósággal és komolyan viselik, ugyanazt kívánják azoktól is, kik hozzájuk mennek.

3. A mit kis társaságokban megengednek, elnéznek, tekintetbe sem vesznek, az a nagyokkal való társalgásban nem volna helyén. Itt minden bizodalmasságnak, minden kis szabadságnak, kényelmességnek el kell maradni. Mély tisztelet tűnjék ki arczunkból, szavunkból és tetteinkből.

4. Elmulaszthatlanul szükséges, hogy a nagyoknál bevett szokásokkal és törvényekkel ismerősek legyünk és azokhoz szabjuk magunkat. Az ily személyeknek soha se mondjunk ellent, mindenben a mit mondanak vagy tesznek, látható részt vegyünk, kívánságaik iránt figyelemmel s megelőző készséggel legyünk.

5. Ha az előkelő oly amyrira leereszkedik is, ha nem mint pártfogó, hanem mint barát beszél s bánik is velünk, az illő hangot még sem szabad elveszítanunk s bizonyos távolságban kell azon embertől maradnunk, kit a születés vagy rang magasán fölénk emelt. Ily viselet által mindig nyerünk és a nagyok barátságát biztosítjuk magunknak. Az ily személyek minél kevesebb tiszteletet kívánnak, vagy látszanak kívánni, annál inkább kell őrizkedni, hogy leereszkedésökkel vissza ne éljünk.

6. Ha velünk beszélnek, minden szavokra jól figyeljünk, hogy azon kellemetlen helyzetbe ne jöjjünk, miszerint a mondottak ismétlését kelljen kérnünk. Az ily személyek részint nagy gondal választják meg szavaikat, részint bosszantja őket, ha ismételnök kell valamit.

7. Magasb ranguval soha se fogadjon az ember, az egészen a tisztelet ellen volna.

8. Nagyok és előkelők látogatásánál röviden végezze az ember dolgát, és ha nem parancsolják, csak néhány percig maradjon. De ha a látogatás valamely ügyben történik, várjon addig, míg a nagy ur jelt nem ad, hogy több beszédre nincs szükség, vagy kérdje meg, nem parancsol-e még valamit.

9. Míg le nem ültetnek, addig ne ülünk le s első mondásra még ekkor sem, ha csak nem egész komoly hangon mondatik; de ha másodszor is mondják, azonnal egész illemmel engedelmeskedni kell.

10. Magas rangú hölgy kezét csak akkor csókolja meg az ember, ha ott a kézcsokolás szokásban van, mit abból tudhatni meg, hogy a hölgy keztyűjét levonja, mert mivel hölgy keztyűn által kezét nem csókoltat.

11. Ha a nagy úr oly leereszkedő, hogy az ajtón kikísér, úgy tegyünk, mintha nem vennők észre, mellel és arczczal mindig feléje legyünk fordulva. Legkevesebbé se tessék, mintha azt nekünk szánt szerencsének tartanók, de az utolsó meghajtásnak annyival illemesb s tiszteletteljesbnek kell lenni.

12. Előkelőknél csak ritkán jelenjen meg az ember.

13. Ha utcán találkozunk nagyokkal, mindjárt lassítsuk meg lépteinket; közelítsünk illemmel feléjük, álljunk meg, hajtsuk meg magunkat, de ne siessünk el onnan, hanem lassan tegyük fel kalapunkat és egy kis idő múlva folytassuk előbbi utunkat.

Foglalkozás a tánczra.

A tánczterembe lépve, szorgosan tartsuk magunkat azon utasításokhoz, melyek a társaságokban való illedelmes viseletre nézve adattak, mert a hölgyek a belépés módjáról következtetnek a tánczosra. Ha olyan hölgyet, kit még nem ismerünk, tánczra föl akarunk kérni, elkerülhetlenül szükséges neki valamely ismerőse által bemutatattunk. Az ily bemutatásnál kerüljük a feszes viseletet, minden félénkséget; igyekezzünk az alkalmas beszédfonalat tovább szőni, a nélkül azonban, hogy a hölgynek, ha talán kissé szófukar volna, sok kérdezősködéssel terhére legyünk. Még kevesbbé negélyezzünk rögtön bizalmat, mely által könnyen megsérthetjük a hölgyet.

Ha hölgyet tánczra kérünk fel, szerényen közeledjünk feléje, hajtsuk meg magunkat előtte s

illő rövid szavakkal intézzük hozzá kérelmünket; rövid szavakkal azért, mert a hosszadalmas felkérések annyira kimentek a divatból, hogy az ember nevetség tárgyává válnék, ha betanult szólásmóddal ostromolná a hölgyet.

A felkérés következőleg történik: „Szabad kérnem, nagysád, az első francia négyest?”

vagy:

Lehet szerencsém a második francia négyesre nagysádat megnyerhetni?

Azon esetben, ha a hölgy azt válaszolja, hogy el van már foglalva, sajnálatunkat kell kifejeznünk, hogy nem lehet szerencsénk nagyságával a társas tánczot lejthetni. Ha pedig valamely férfi által a hölgy felkéretik és még nincs foglalkozva, illő hajlongás közt következőleg válaszol: örömmel, igen szívesen,

vagy:

Egész örömmel. Azon esetben pedig, ha el van foglalva: Igen sajnálom, az elsőre már foglalkozva vagyok, ha azonban önnek úgy tetszik, a második vagy harmadik francia négyesre szívesen fogadom ajánlatát.

Foglalkozási rendszabályok.

Semmi sem kellemetlenebb tán a férfiakra nézve, mint azon tudat, hogy tánczosnőjük ugyanazon egy társastánczra mással is foglalkozva legyen, mert gyakran megtörténik, hogy ily kényes helyzetben a leggyengédebb érzelmeket érintvén, a legbarátságosabb viszony is felbomlik. Ha tehát a tánczosnő a hibát már elkövette, akkor méltányosság szempontjából is, azon tánczossal kötelessége tánczolni a társas-tánczot, kivel előbb volt foglalkozva, a másik tánczost pedig magához hivatván, tőle kérjen bocsánatot feledékénységeért, és, ha lehetséges, igyekezzék hibáját a következő társastánczra való foglalkozás által jóvá tenni.

De a férfinak még inkább hibául rovandó fel, ha feledékenységből, vagy bármely más indokból két tánczosnővel foglalkozik egy társastánczra; mert ez nemesak nagy figyelmetlenséget árul el, hanem a hölgyek iránti udvariasság ellen is vét. Ily esetben kötelessége az illető férfinak, hogy azon tánczosnővel tánczoljon, kivel először foglalkozva volt; a másiktól pedig bocsánatot kérvén ügyetlen feledékénységeért, rögtön keressen számára egy a hölgyhez illő tánczost, hogy ez által

megóvja őt a netán ülve maradhatás kellemetlenségétől.

A hölgy a tánczvigalomban.

A hölgy magaviselete a tánczvigalomban mindenkor szerény és művelt legyen, t. i. ne kacérkodjék, ha valakivel társalog, ne tekintessen jobbra, balra. Tartózkodjék mindennemű arcztorzításoktól, kaecingatás- és szempislogatástól. A teremben egyedül ne sétálgasson, a férfiakhoz magától ne közeledjék, szóval mindattól tartózkodjék, mi által mások előtt föltünővé válhatnak, vagy másokra kellemetlen hatást gyakorolhatnak.

Ha a férfi körtánczok alkalmával felkéri a hölgyet, fogadja azt könnyü meghajlással és a mint a tánczos a hölgyet átkarolja, azonnal illeszse bal-karját a férfi könyöke fölé úgy, hogy a hölgy keze a csuklótól kezdve lankadtan a férfi karjától lefelé legyen. Jobb kezét pedig a tánczos balkezebe teszi és pedig úgy, hogy csak ujjai érjenek oda könnyedén. Karjai merevek vagy nehézkesek ne legyenek, mert merev és nehézkes kar által gátoltatik a táncz esinos és könnyü lejtése, továbbá lábhegyen és kifelé tánczoljon.

Testtartása egyenes, fesztelen legyen, egy kissé balra fordulva, fejét magasra emelve, de ne

feszesen, törekedjék mindig balra nézni. — A jó tánczos nő nem fordítja fejét táncz közben jobbra, sem testével, sem karjaival nem evez, hanem a legnagyobb nyugodtsággal igyekszik a tánczos mozdulatait követni.

A tánczost a terem közepén ott hagyni szintén nem illő. Ha pedig helyre tánczoltak, könnyű hajlással megköszöni a tánczot.

Sok tánczosnőnek meg van azon gyöngéje, miszerint némelyekkel bizonyos előszeretettel tánczol s ez által gyakran egyik vagy másik tánczos meg lesz kosarazva. Ezért nem mulaszthatom el a tisztelt hölgyeket eléggé figyelmeztetni, hogy ez által csak önmagoknak okozzák a legnagyobb kellemetlenséget, mert egy megkosarozott tánczos mindig ovakodni fog azon növel tánczolni, ki által megkosaraztatott.

De gyakran megtörténik, miszerint a hölgy a táncz alatt nagyon elfáradt, s daczára annak a tánczosok által továbbra is ostromoltatik. Ily helyzetben a nő azon tapintatos eljárást kövesse, miszerint az őt először felkérő tánczost nem utasítja vissza, hanem megkéri, hogy várjon pár perczig, míg kinyugodja magát, de ovakodjék ilyenkor mind a tánczos nő mind a tánczos mással tánczolni.

A férfi a táncvizigalomban.

Ha a férfi résztvesz valamely táncvizigalomban, vigyázzon főleg állására és mozdulataira, mert nincsen visszatetszőbb a férfinál, mint a görnyedt állás, vagy bármily helytelen mozdulat; óvakodjék továbbá minden kétértelmű tekintet- és illedelemellenes magaviselettől. Törekedjék mindenkor hozzáillő tánczosnőkkel mulatni, soh'se tala-
kodjék ismeretlen körökbe, kivévén azon esetet, ha valamely jó ismerőse őt ezen idegen társaságba bevezetni, vagy bemutatni óhajtja.

Ily esetben minden fiatal ember fogadja szívesen a kínált alkalmat, és ha rá nézve kellemes volt az új ismeretség, akkor köszönetet illő mondani azon egyénnek, ki őt ezen kellemes körrel megismerteté.

Ha hölgyet tánczra kérünk fel, szerényen közeledjünk feléje és hajtsuk meg magunkat előtte, rövid és illő szavakkal intézzük hozzá kérelmünket. Felkérés után kezénél fogva a tánczsorba vezetjük, mert karonfogva csak is jó ismerős vagy velünk bizalmas lábon álló hölgyet szabad vezetnünk.

Ha társas tánczot lejtünk, az illem megkívánja, hogy társalogjunk a hölgygyel és mulattas-

suk öt, de e mellett a táncz menetére és rendjére is figyeljünk, nehogy hibáink által feltünő zavart okozzunk.

A körtánczoknál, ugymint a keringő, — (Walzer) Polka-Mazurkánál a férfi mindenkor egyenes, de fesztelen tartást vesz, a nőt kellemmel karolja át; magához ne szorítsa, de távol se tartsa.

A kar tartás a férfinál ne legyen merev vagy nehézkes, se összehuzott, de kifeszített se, a karoknak testhez szorítását szintén kerülje. Legyen a kartartás könnyed és természetyszerű, minden lóbálás és evezés nélküli.

A kézfogás a férfi részéről mindig a hüvelyk- és középujjal történjék. A tánczot kifelé lábhegyen és könnyüden, minden megerőltetés nélkül kell leteni, különben ügyetlen minden mozdulatunk és a testet igen kifárasztja. A táncztermet kétszernél többször nem illik körültánczolni, ha az még oly kicsiny is, ha pedig a terem nagy, akkor egyszeri körültánczolás is elégséges.

Ha tánczosnónkkal helyre tánczoltunk, azt vigyázattal, illemmel és könnyü meghajlással eresztjük el. Igen tapasztalatlan, sőt műveletlen embernek tünik fel az, ki tánczosnőjét eleresztve a te-

rem közepén hagyja, vagy helyre tánczolva a hölgyet minden figyelem nélkül bocsátja el.

A zártkörű és magán-házakban rendezett tánczvigalmakban tánczoljanak a férfiak kivétel nélkül minden hölgygyel, mert a válogatás által nem csak a hölgyeket, hanem magát a házi urat, urnőt és a rendezőket is megsértik.

Minden magánházi vigalomban legelőször is a házi nőket illő felkérni. Vannak bizonyos tánczok, melyekre a hölgyek és urak egymást kölcsönösen kérik fel. Ilyen például a füzértáncz (Cotillon) is. Ezen kölcsönös felkérésnél ne válaszsza a férfi mindig ugyanazon nőt, mert ez ép oly visszás, mint midőn a tánczmulatság alkalmával egész éjjelen át mindig ugyanazon egy hölgygyel tánczol.

Igen illetlen tánczvigalom alkalmával bárki irányában is észrevételeinket nyilvánítani, mert gyakran az illetőnek ismerősével közöljük azokat, s a legnagyobb kellemetlenségnek tesszük ki magunkat.

Végre megemlitendő, hogy, ha valamely hölgyet későbbi tánczra kérünk föl, semmi esetre sem szabad őt cserben hagynunk, ha méltó megszólásnak nem akarjuk magunkat kitenni; azért ne kérjünk fel sebtében bármely hölgyet, nehogy később megbánván azt, illetleneknek lenni kényszerüljünk.

Ovrendszabályok a tánczolók számára.

Mint hogy a tánczban mindenki felhevül, óvakodjék bármily hideg italt, vagy frisitöt élvezni, mert könnyen gyomorgöresöket, torok- vagy tüdőgyuladást okoz magának. Szomjazás esetén thea, vagy punsch veszély nélkül élvezhető.

A tánczoló óvakodjék a légvonaltól, valamint a tulságos tánczolásról, mert minden, a mi a kellő mértéken túl történik, ártalmas. A termet el ne hagyja, míg a test egészen ki nem hült és ekkor is csak meleg öltönyvel ellátva távozhatik a terem-ből. — A mennyire lehetséges a külső légtől óvakodjék.

Ajánlkozás hazakisérésre.

Gyakran megtörténik, hogy vége lévén a tánczmulatságnak, a férfiak közül némelyik szerencsés egyik vagy másik hölgyet haza kísérhetni. Szükségesnek tartjuk e tekintetben is úgy a férfiak részéről az ajánlattevésre, mint a nők részéről az ajánlat elfogadására nézve a legszokottabb egyszerűs mind legillőbb szólamokat közölni, pl. Ajánlat a) férfi részéről:) Igen megtisztelve érzem magam, ha nagysád megengedi, hogy haza kísérjem,

vagy:

Igen boldognak érzeném magam, ha nagysád oly kegyes volna megengedni, hogy haza kísérjem,

vagy:

Lehetek oly szerencsés szép nagysádat hazakísérni?

Felelet (a hölgy részéről.)

Örömet fogadom ajánlatát.

vagy:

Ha önnek terhére nem esik, akkor szívesen fogadom kíséretét,

vagy:

Ha nem szerzek ez által alkalmatlanságot, akkor örömmel veszem szíveségét igénybe.

Tagadó felelet (a hölgy részéről.)

Köszönöm szíves figyelmét, de minthogy lakásom közel van, szerénytelenség lenne tőlem önt mulatságától megfosztani. Engedje azt máskor igénybe vennem. Jó éjt és jó mulatást kívánok,

vagy:

Köszönöm a szivességet, de ajánlatát nem fogadhatom el, — a társaságnak sokkal nagyobb szüksége van kegyed kellemes mulattatására, sem hogy nélkülözhetné önt. Ismételve köszönöm a megtiszteltetést és jó mulatást kívánok stb.

Bucsuzás a váláskor.

Ha valamely társaságtól megválnak, bucsuzásunknak oly módon kell történnie, hogy ajánlat szolgáljon a jövőre is.

A bucsuzás kétféle: 1-ör az általános szokásban levő, 2-or a francia bucsuzás. — Az elsónél a háziur és háziasszonynak bók között kevés szóval megköszönjük a szíves fogadtatást. A francia bucsuzás pedig abban áll, hogy a társas körtől megvál az ember a nélkül, hogy bárkinek is valamit szólana; de ez csak némely helyeken divatos, így pl. a nyilvános mulatságokban; de gyakran némely zártkörű tánczvigalmakból is minden szó nélkül távozunk el, nehogy a társas körben zavart okozzunk. Hazakisérés után a bucsuzásra használatban lévő kifejezések következők: pl. Nagysád kegyeibe és nagyrabecsült barátságába ajánlom magam.

vagy:

Kedves nagysád, legyen kegyes köszönetemet elfogadni az élvezetlős perczekért, melyeket az által nyújtott, hogy kíséretemet elfogadta.

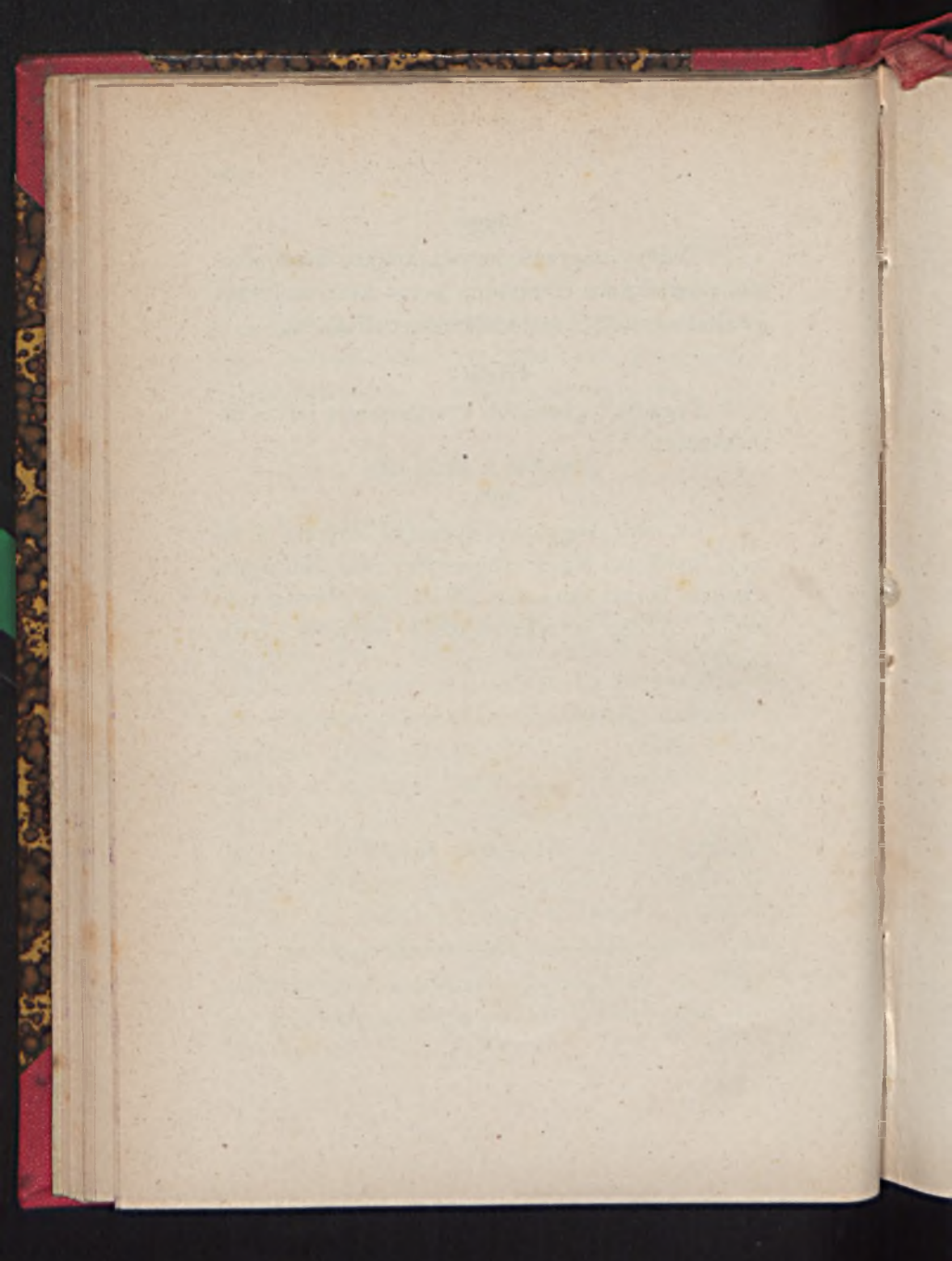
Felelet:

Fogadja legbensőbb köszönetemet szives fáradságáért.

vagy:

Én most kegyedet élvezettől vontam el, de majd igyekezni fogok, a mennyire csak lehetséges, a nekem hozott áldozatért alkalmilag adósságomat leróni. Addig is lekötelezettje maradok. Isten önnel!

~~~~~

A magyar négyes

(társas táncz)

magyarázata és rajzai.

A szerkesztő önszerzeménye.

A magyar négyesnél előforduló lépések és mozgások magyarázata.

Miután a lépések a lábak helyzetetéséből erednek, úgy itt, ez oldalon mellékelve rajzban találja meg azokat a t. olvasó. Legelőbb az alapállást, valamint a táncztanítás öt állását.

A magyar négyesnél előforduló lépések száma 8. — Névszerint: 1. Bokázás. 2. Andalgó. 3. Helyetváltó. 4. Tétovázó. 5. Verbungos. 6. Lejtő. 7. Ingó. 8. Kaczér.

A táncz kezdeténél a lábak az alapállásba helyzetnek. (Állás alatt mindig a rajzot értjük, mely a lábak helyezését mutatja.

Ezen táncz zenéjének $\frac{4}{8}$ rész ütenye van, és ennél fogva a lépéseknél előforduló egy, kettő, három, négy (1, 2, 3, 4.) része az ütenynek.

1. *Bokázó.* A jobb láb a balhoz 1, a bal a jobbhoz 2 és ismét a jobbat a balhoz verni, az 3, a 4-ik tempó alatt szünetelni kell.

Alap állás.

1.

2.

3.

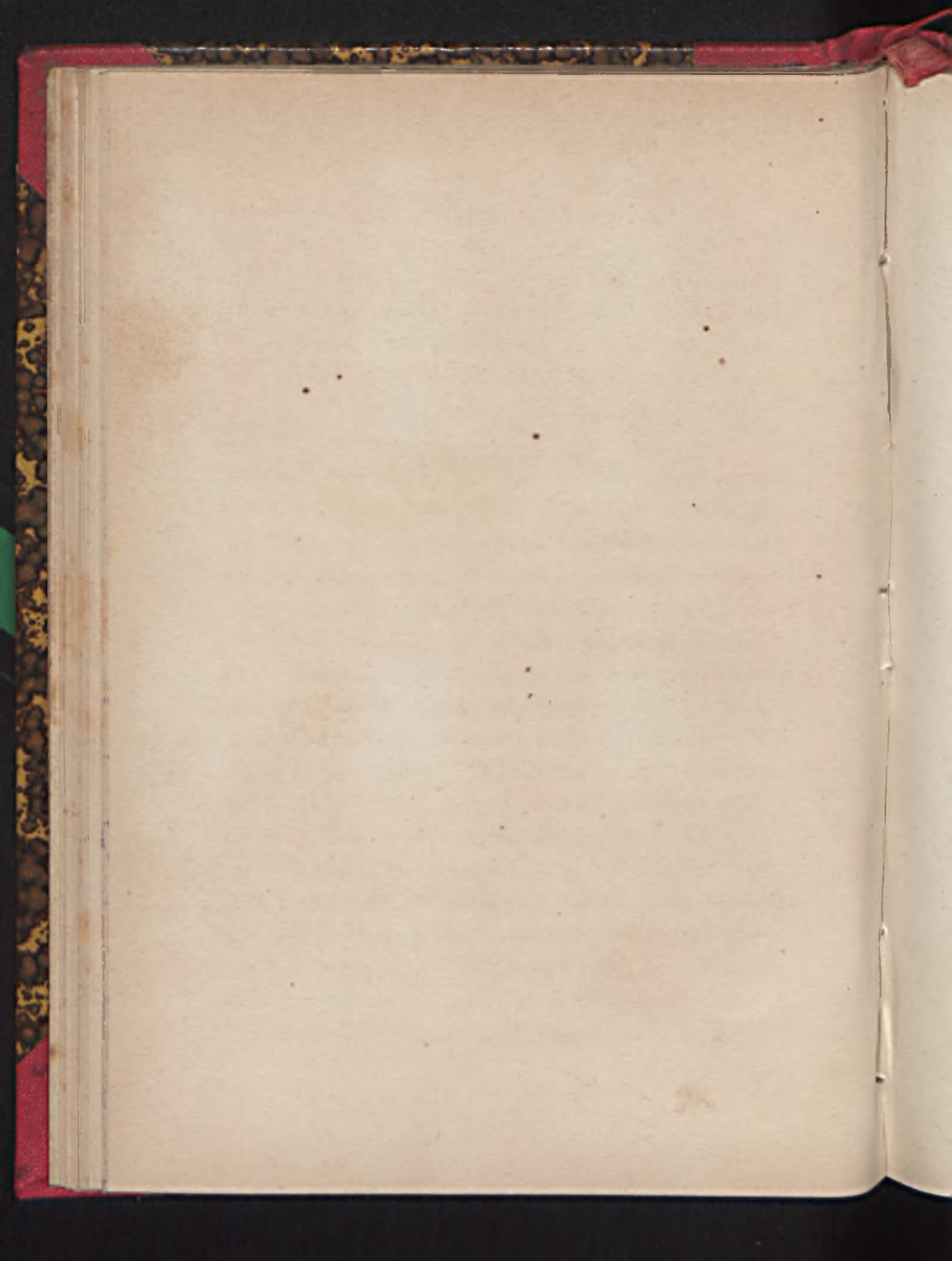
4.

5.

A TÁNCZ OKTATÁS ÖT ÁLLÁSA

2. *Andalgó.* A jobb láb a második állásba helyeztetik 1, a bal a harmadikba vonatik 2, a jobbal ismét a második állást foglalja el 3, és a bal lábbal hátulról könnyen előre csusztatva 4; megjegyzendő, hogy a bal láb a rövid csuszász végeztével a padlóról felemelendő. Balra ugyan ugy történik az andalgó lépés, mint jobbra.

3. *Helyetváltó.* A jobb láb a negyedik állásba helyezendő 1, a ballal pedig ugy mint az andalgónál előre felcsuszni 2, és ismét a bal láb a negyedik állásba helyezendő, az 3, és a jobbal előre felcsuszni, az 4. A helyváltó egyszerű két menő lépéssel is lejthető.

4. *Tétovázó* A jobb láb a negyedik állásba helyeztetik 1, a bal ezután vonva a harmadikba 2, ismét a jobb a negyedikbe 3, és a bal lábbal könnyen előre csusztatva 4. Ugyan ugy történik a tetovázó lépés bal lábbal is. (Sokan e lépést séta, sőt andalgónak nevezik.)

5. *Verbungos.* A jobb láb a második állásba lép 1, a bal az alapállásba 2, itt lábhegyre támaszkodva mindkét sark összeveretik 3, és a 4-ik tempó szünetelve olvasandó. Ezen lépés balra is ugy lesz csinálva.

6. *Lejtő.* E lépés előtt a test sulya a jobb lábon nyugszik és ebből a helyzetből mindkét láb-

bal balra egy könnyű ugrás tétetik, és a bal lábbal az esésnél a második állást foglaljuk el 1, a jobb követi az alapállásba 2, ez lejtő lépés volna, de minthogy egy üteny alatt két lejtőt kell lejtőnk, egy ismétljük az első lejtőt és olvasunk 3, 4.

7. *Ingó.* A bal lábbal a második állásba lépünk egy gyöngé toppanással 1, a jobb lábat az alapállásban hozzacsatoljuk 2, ezután ismét jobbra lépünk a második állásba 3, és a bal lábat az alapállásban a jobbhoz csatoljuk 4, (a hölgyek e lépést jobbra kezdik).

8. *Kaczér.* A jobb láb a második állásba helyeztetik 1, a bal a harmadik állásba vonatik 2, a jobb ismét a második állásba tétetik 3, és a bal a harmadik állásba vonatik 4. (Az andalgó lépés felét kétszer ismételve, ugyanaz).

Kettős forgó.

A kettős forgónál a férfi a hölgyet jobb karjával átkarolja úgy, mint a körtáncznál szokás és a bal kézzel a nő jobbját tartja. A nő pedig bal karját a férfi jobb karjára és pedig egy kissé a könyöke fölé teszi. Ezen állásból a bal lábbal kezdve két lejtőt tánczolnak egy helyben körül, mint azt az első rajztablán a 12-ik alak mutatja, és bokázással végzik.

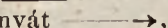
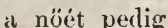

Magán forgó.

Ha jobbra csináljuk a magán forgót, akkor a jobb lábat egy kissé felemeljük és egy gyöngö toppanással a második állásba helyezzük 1, azután a balt a jobbra keresztbe teszszük és ugy egyszer egészen meg fordulunk, mi alatt 2, 3, 4 olvasunk. Balra annak ellenkezőjét kell tennünk, mit jobbra tettünk.

A magyar négyes értelmezése.

Ezen társas táncznál a párok úgy állnak fel szemközt, mint az a francia négyesnél szokás, és ép úgy tánczolhatja két pár is, mint a francia négyest.

Hogy a rajzalakok használatát a mellékelt lapokon minden szóbeli oktatás nélkül megérthessük, szükségesnek láttam a táncz ábráinál az alak és irányformát meghatározni, u. m. a férfi alakját jelzi, a nőét pedig , a férfi menetirányát , a nőét pedig jellel határozzuk meg.

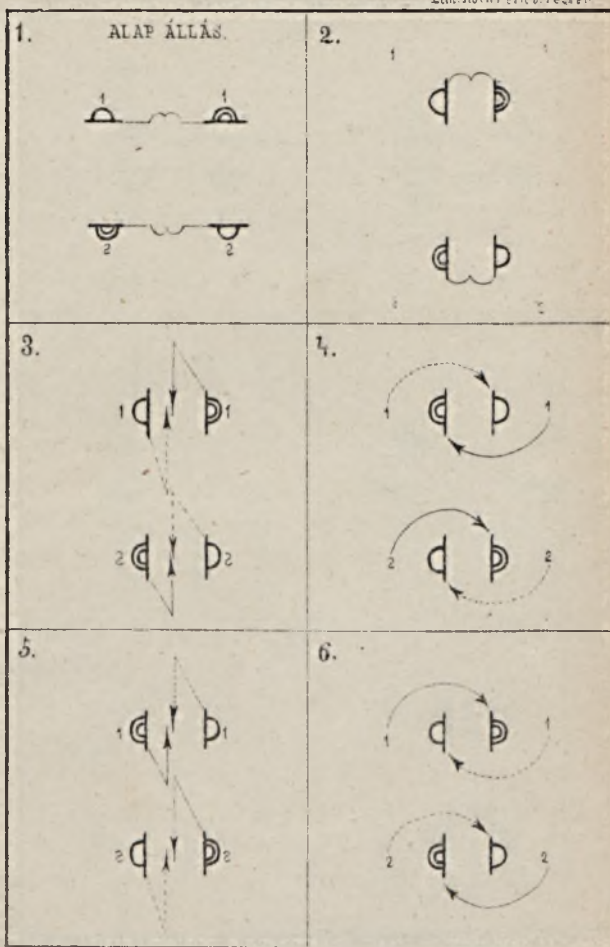
A tánczos és tánczosnő egymás kezének érintése jellel határoztatik meg, p. férfi a nő kezét tartva ily alakot mutat ; ha pedig férfi a nő derekát jobb kézzel átkarolja, akkor ily alakot mutat .

I. ábra. Andalgó.

Mind a két pár az előzene 8 ütenyének végeztével, a nő és férfi egy máshoz szemközt fordulva bokáznak. (2. alak.) Azután az urak úgy, mint a hölgyek egy andalgó lépést jobbra és egyet balra tánczolnak (a hölgyek befelé, az urak kifelé kezdenek.) 3. alak. Innen a férfi a tánczosnéval kölesönösen balra helyet cserélnek két helyetváltó (menő) lépéssel, (a helyet váltó mindig jobb láb-bal kezdődik), melyre bokázó következik. (4. alak.) Most ismét egy andalgó lépést jobbra és egyet balra kölesönösen tánczolnak. (Itt a hölgyek kifelé és az urak befelé kezdenek.) 5. alak. Innét ismét helyet váltó bal kéznek két helyetváltó (menő) lépéssel, melyre bokázó következik. (6. alak.) Azután mind a két pár bemenőt csinál, azaz a férfi a nőt bal kezénél fogva a középre vezeti, három tétovázó (séta) lépéssel, mire bokázó következik. (7-ik alak.) Most jobbra és balra egy-egy verbungos lépést lejtének. (8-ik alak.) Melyre a szemközt lévő (vis-à-vis) tánczospár kettős forgót csinál, mely bokázással végződik. (9-ik alak.) Ezután minden férfi balkézével tánczosnéja jobb kezét veszi és három tétovázó (séta) lépéssel helyre tánczolva, szemközt állva bokáznak. (10-ik alak.)

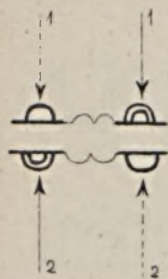
I. ^{so} ÁBRA

L. H. Hochstein, J. Pecser

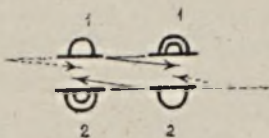

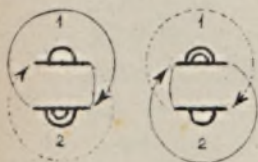
7.

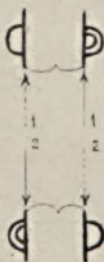
8.

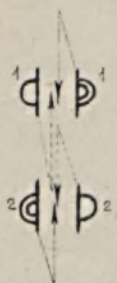
9.

10.

11.

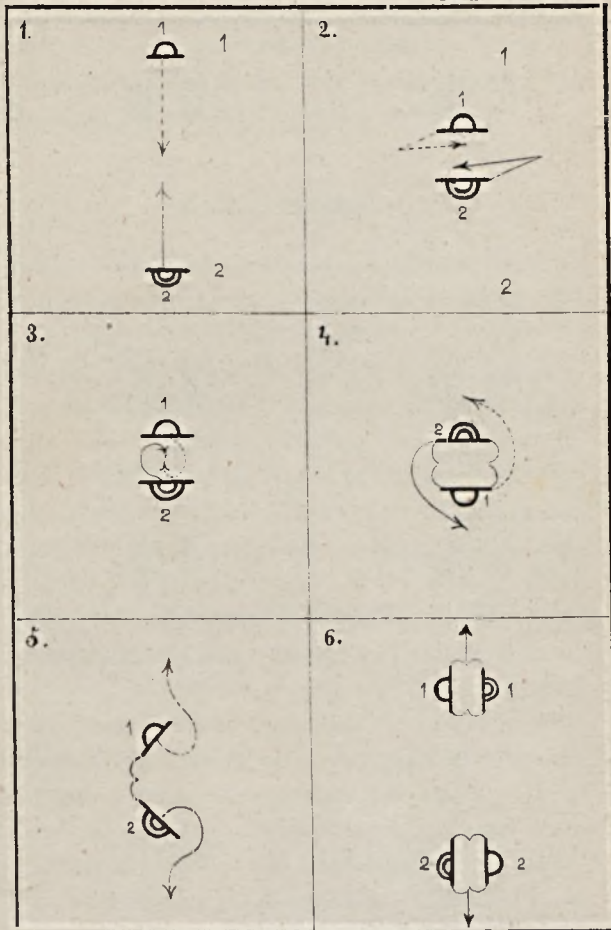

12.

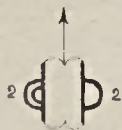
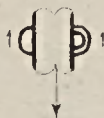

II^{ik} ABRA

1926 H. K. H. in J. P. C. et.

7.

8.

9.

10.

Ezen állásból mindnyájan jobbra és balra egy-egy verbungos lépést tánczolnak, a hölgyek befelé, a férfiak kifelé. (11-ik alak,) mire kettős forgóval — (12-ik alak,) — az első ábrát bevégezik.

II. ábra. Távolgó.

Az első hölgy és a második férfi az előzene 8-ik ütenyének végeztével bokáznak és három tétovázó (séta) lépéssel betánczolnak a középre és bokáznak. (1-ső alak.) Most a férfi és a nő egy andalgót jobbra és egyet balra tánczol. (2-ik alak.) Azután balra helyet váltanak két helyetváltó (menő) lépéssel és bokáznak. (3-ik alak.) Ezután kezét adva egymásnak kis kört képeznek és három verbungos lépéssel jobbra tánczolnak mit bokázással végeznek. (4-ik alak.) Most egymást eleresztve, három tétovázó (séta) lépéssel visszatánczolnak tulajdon helyeikre (a nő balra és a férfi jobbra indul.) (5-ik alak.) Helyre érve szemközt állnak egymással, mint azt az első ábrában a 2-ik alak mutatja, és bokáznak. Azután kölcsönösen mindkét kezét egymásnak adva egy andalgót kifelé és egyet befelé tánczolnak, (6-ik és 7-ik alak.) Ezután egymást eleresztve, kifelé mindketten magán forgót lejtnek, — a férfi jobb-, a

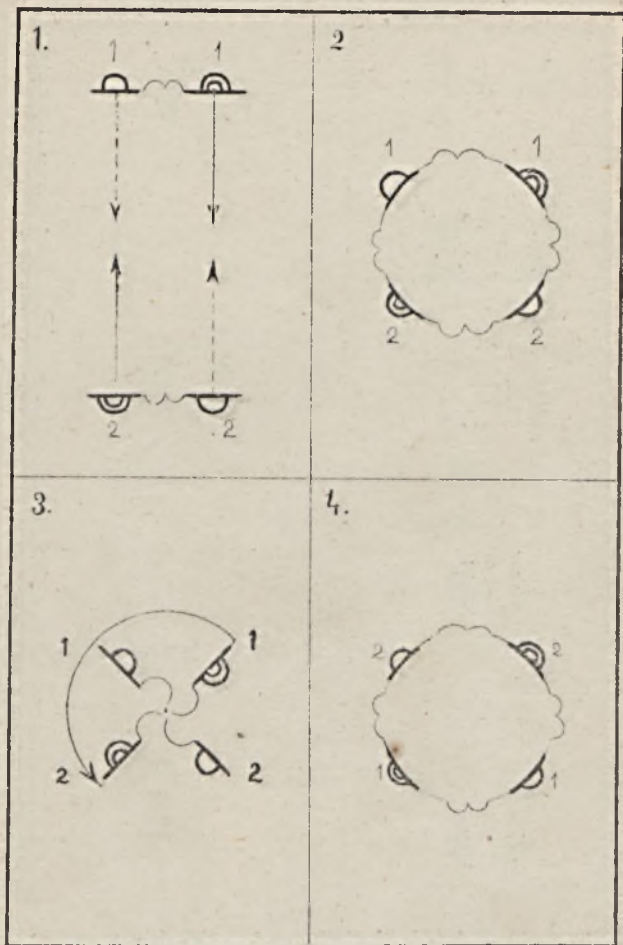
nő pedig balra fordul, mire bokázó következik. (8-ik alak.) Most a tulajdon táncosnővel, illetőleg táncossal kettős forgó és bokázó. (9-ik alak.) Erre ingót lejtének és pedig abban az állásban, a mint a kettős forgót végezték, t. i. párosan, a nőt átka-rolva egy lépést befelé lépünk és egyet kifelé, (10-ik alak,) és bokázóval a második ábrát bevégezzük. Az ingónál a felső testtel lépés közben egy kissé befelé és kifelé hajlongjunk.

Jegyzet, Azutan ugyanez az egész II-ik ábra az első ur és második hölgy által ismételtetik és pedig az első alaktól kezdve az utolsóig.

III. ábra. Sétáló.

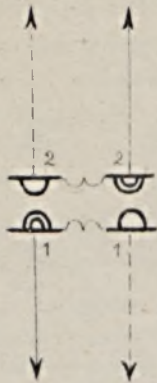
Az előzene 8-ik ütenyének végeztével mind a két pár bokázik és párosan három tétovázó (séta) lépéssel betánczolnak a középre, hol a két pár kört képezve bokáznak, (1-ső és 2-ik alak.) Azután mind a négyen bal kezeiket a kör közepe felé nyujtva összeteszik és három tétovázó, (séta) lépéssel csillagot (moulinet) képezve jobbra körül tánczolnak az ellentánczosok oldaláig. (3-ik alak.) Itt ismét kört képezve bokáznak. (4-ik alak.) Most minden férfi bal kezével táncosnője jobb kezét fogva, három tétovázó (séta) lépéssel kitánczolnak

III. ¹ÁBRA

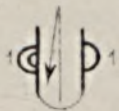
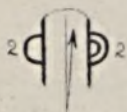
5.

6.

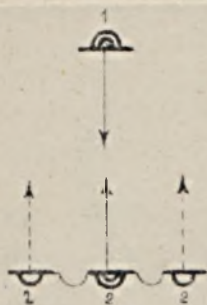
7.

III. ÁBRA

1.	2.
3.	4.
5.	6.

7.

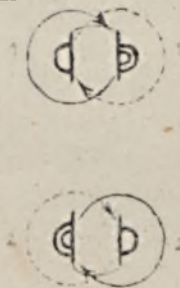
8.

9.

10.

11.

az átelleni (vis-à-vis) helyre és ott egymással szemközt állva bokáznak, (5-ik alak), mire kettős forgó jön két lejtővel és bokázóval. (6-ik alak.) Ezután páros ingó, (7-ik alak), bokázóval. Ezzel a harmadik ábra felét bevégeztük. (Most a harmadik ábra első alakjától a hetedikig ismételve leend akként, hogy minden tánczos pár rendes helyére jusson, ennek megtörténte után a harmadik ábra második fele is be leend végezve).

IV. ábra. Enyelgő.

Az első hölgy bokázás után három tétovázó (séta) lépéssel áttánczol a tulsó párhoz közel és fél-jobbra fordulva bokáz, (1-ső alak), azután oldalt egy kaczer lépéssel visszamegy a középig, hol jobbra magán forgót csinál, (2-ik és 3-ik alak), mire rögtön ismét magán forgót balra is csinál és ezalatt a szemközt lévő második férfi egy tétovázó, vagy négy gyors menő lépéssel az első tánczosnéhoz belép, mire mindketten bokáznak szemközt egymással, (4-ik alak). Most kölcsönösen jobb kezüket adják egymásnak és három tétovázó (séta) lépéssel egyszer körül forogva kitarót csinálnak és ezt bokázóval végzik. (5-ik alak). Ezután a férfi bal karjára veszi a nő jobb karját és

párosan három tétovázó lépéssel a második pár helyére mennek. (6-ik alak). Helyre érve, bokázás alatt a tánczos saját tánczosnéját is karon fogja, és úgy mindhárman és a tulsó oldalon álló egyes férfi, kölcsönösen bemenőt csinálnak három tétovázó lépéssel és bokáznak. (7-ik alak). Ezután kört képezve két lejtő lépéssel jobbra tánczolnak, bokáznak, mire balra két lejtő lépést lejtenek, és ismét bokázás következik. (8-ik alak). Azután egymást eleresztve, a férfiak bal kézzel tánczosnéjuk jobb kezét fogva rendes helyökre sétálnak három tétovázó séta-lépéssel és bokáznak. (9-ik alak). Erre következik a kettős forgó, (10-ik alak), mire ingóval, — (11-ik alak) — és bokázóval a negyedik ábrát befejezik.

Jegyzet. A negyedik ábra az első alaktól kezdve a 11-ik alakig a második hölgy és első férfi által ismételtetik.

V. ábra. Koszorú.

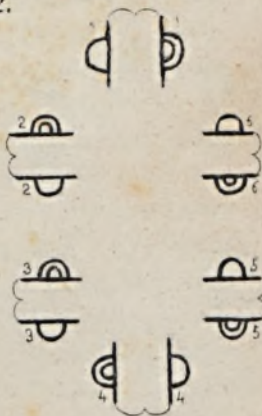
Valamennyi pár egymásnak kezét nyújtva nagy kört képeznek és az előzene 8-ik ütenyének végeztével bokáznak: erre jobbra és balra, egy helyben, 8 üteny andalgót tánczolnak és minden harmadik andalgó után bokáznak. Megjegyzendő,

V. ik ÁBRA

1.

2.

3.

4.

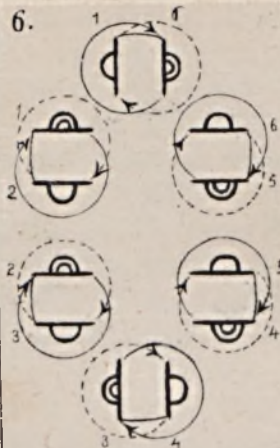

5.

6.

hogy az első három andalgót jobbra kell kezdeni, a második hármát pedig balra. (1 alak). A hat andalgó lépést pedig bevégezve, eleresztik a kört, tánczos és tánczosnő egymáshoz fordulva, szemközt bokáznak. (2-ik alak). Ezután a férfi jobbra kifelé, a nő pedig jobbra befelé előre megy egy andalgó és egy verbungos lépéssel a legközelebbi nőhöz, illetőleg férfihoz, (3-ik alak) — (az andalgó lépést jobb lábbal, a verbungost pedig ballal csináljuk és pedig úgy, hogy a legközelebbi személylyel egészen szemközt jussunk), most kölcsönösen kifelé magán forgót és ennek végeztével bokázót csinálnak, (4-ik alak), erre kölcsönösen egy verbungos lépést jobbra és egyet balra tánczolnak, (5-ik alak), kettős forgóval — (6-ik alak) — az ötödik ábrát befejezzük.

Ugyanez ábrát folytatjuk a legközelebbi nővel és pedig a harmadik alaktól kezdve a hatodikig, azután sorban minden nővel a körben folytatjuk ismételve az ábrát a harmadik alaktól a hatodikig; míg végre tulajdon tánczosnőnkhez nem jutunk, kivel a tánczot befejezzük.

(Ha nagy a társaság, akkor a harmadik alaktól kezdve hatig — minden második hölgyel, illetőleg férfival tánczoljuk azt.)

A magyar négyes alakjainak (Turre) sorrendje és megnevezése.

I. Andalgó.

1. Andalgó.
2. Helyetváltó.
3. Andalgó.
4. Helyetváltó.
5. Bemenő.
6. Verbungos.
7. Kettősforgó.
8. Helyresétáló.
9. Verbungos.
10. Kettősforgó.

Itt először az egyik, azután a másik átellenes táncolja ugyanazt.

III. Sétáló.

1. Sétáló.
2. Kör.

II. Távolgó.

1. Elömenő.
2. Andalgó.
3. Helyetváltó.
4. Kiskör.
5. Bucsuzó.
6. Andalgó.
7. Magánforgó.
8. Kettősforgó.
9. Ingó.

IV. Enyelgő.

1. Nöimagán.
2. Enyelgő.

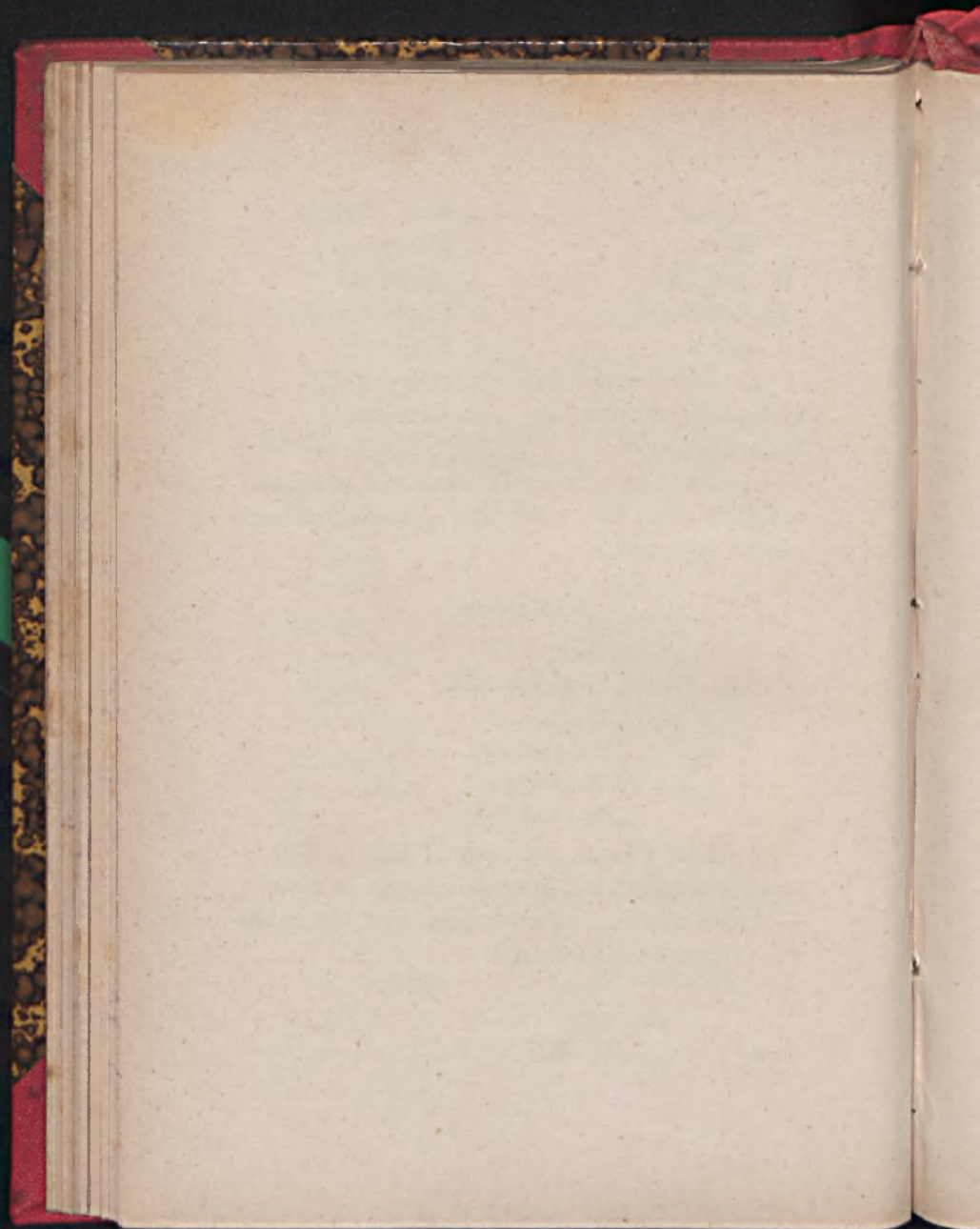
3. Csillag.	3. Férfi előmenő.
4. Kör.	4. Kitartó.
5. Átsétáló.	5. Magához.
6. Kettős forgó.	6. Vig bemenő.
7. Ingó.	7. Kör.
(Azután visszafelé az	8. Helyresétáló.
első számtól kezdve 7-ig	9. Kettősforgó.
ismételve lesz.)	10. Ingó.

(Ezt először az egyik tánczosnő kezdi, azután a 10. szám bevégezte után a másik tánczosnő ismétli ugyanazt.)

V. Koszorú.

1. Nagy kör.
2. Szemköztálló.
3. Körbemenő.
4. Magánforgó.
5. Verbungos.
6. Kettősforgó.

(Most a harmadik számtól kezdve 6-ig — minden tánczosnővel ismételve leend, mindaddig, — míg a tulajdon tánczosnőhöz nem érünk, ki-vel a tánczot be is fejezzük.)

Fü z é r t á n c z.

(Cotillon.)

Hat ábrával.

Saját szerzemény.

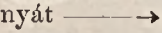
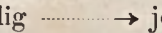
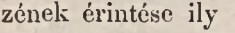

A füzértáncz magyarázata.

A füzértáncz nálunk Keringő-(Walzer)ből áll, azonban lehet polkát is beleszőni.

A tánczosok egy nagy körben ülve foglalnak helyet, azután a rendező a zenekarnak ad jelt a kezdésre, és annak megkezdésével a rendező a füzértánczot is megkezdi, utána pedig az egymást követő párok folytatják.

A midőn mindnyájan a termet egyszer körül-tánczolták, megkezdődnek az ábrák (figurák), melyeknél a párokat körben sorban kell vinni, nehogy a társaság valamely része, vagy egyes párok az ábrákból kimaradjanak. Ha az ábrákkal az ülő kört egyszer megkerültük, körtáncz (Cotillon) következik, azután ismét az első párnál kezdve folytatjuk az ábrák rendezését és a hányszor körülmentünk a termen az ábrák rendezésével, annyiszor ismételjük a körtánczot.

A rajzoknál előforduló jelek és alakok megismertetése.

Hogy az alakok használatát a mellékelt lapon minden szóbeli oktatás nélkül megérthessük, szükségesnek láttam a táncz ábráinál az alak és irányformát meghatározni, u. m. a férfi alakját jelzi, a nőét pedig ; a férfi menetirányát , a nőét pedig jellel határozzuk meg. A tánczos és tánczosnő egymás kezének érintése ily jellel határoztatik meg, p férfi a nő kezét tartva ily alakot   mutat.

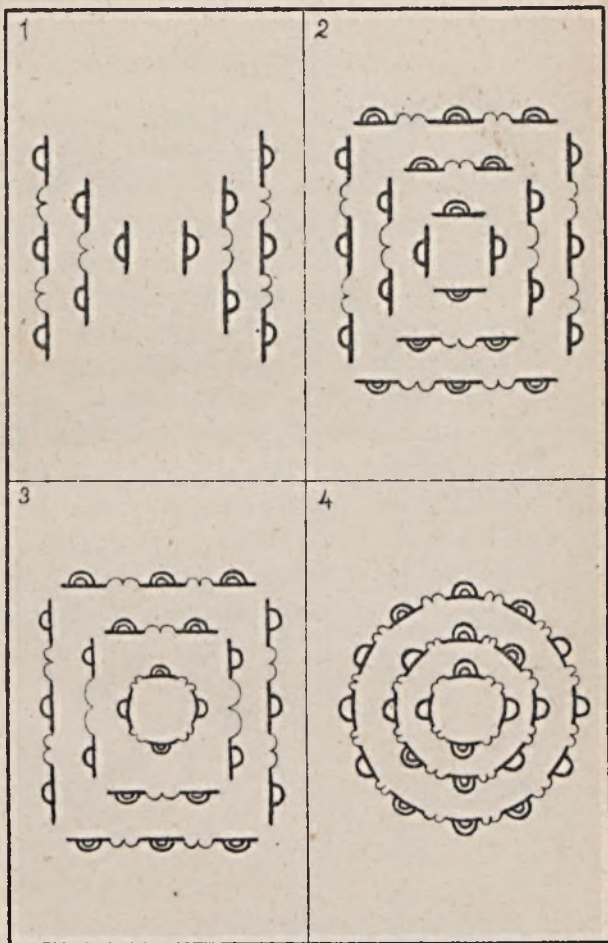
A füzértáncz ábráinak magyarázata.

I. Abra.

A rendező 12 nőt hiv be a terem közepére és felállítja őket, mint ezt az 1. alak mutatja, — azután ugyanannyi tánczost állit föl a középen, a női piramid közé hasonlóan a hölgyekéhez (2-ik alak) a középső 4 személy csatlakozva képezi az első kört (3. alak), a második kettős sor csatlakozva képezi a második kört, és a harmadik harmas sor csatlakozva képezi a harmadik kört (4. alak), mi által az ábra készen van. Most a rendező jeladására az első kör jobbra fog gyorsan forogni, a második kör balra és a harmadik ismét jobbra, azon megjegyzéssel, hogy a köröknek forgása igen gyorsan eszközöltessék, a rendező ismételt jeladására t. i. női választást rendezvén, a hölgyek felkérnek magoknak egy-egy tánczost, és azzal helyre tánczolnak.

I. ABRA.

II ABRA.

1

2

3

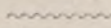

4

II. Ábra.

A rendező hat párral kört csináltat és meneszteti őket (1. alak), menetközben női kört és férfi kört vezényel, mire a nők belül képeznek kört, a férfiak pedig kívül (2. alak). Most azt vezényli: hölgyek balra, urak jobbra; mire mindkét kör kétszeri körforgása után minden férfi táncosnője baloldalán megáll és balkezét a női körre teszi (3. alak); ennek megtörténte után a rendező az egész női kört jobbra vezényelvén, egyszeri körülfordulás után megállítja őket, mire a férfiak a közepébe bujnak és a jobb kéz beadásával csillagot (moulinet) képeznek (4. alak), megjegyzendő, hogy a balkéz a női körön marad; ezután a rendező a hölgyeket balra vezényli és egyszeri körülforgás után női választást vezényel.

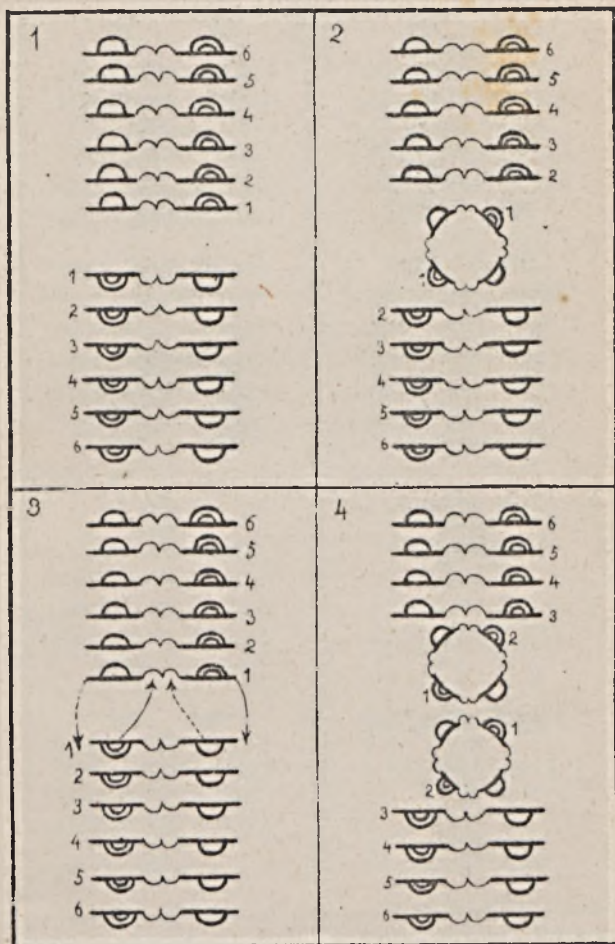

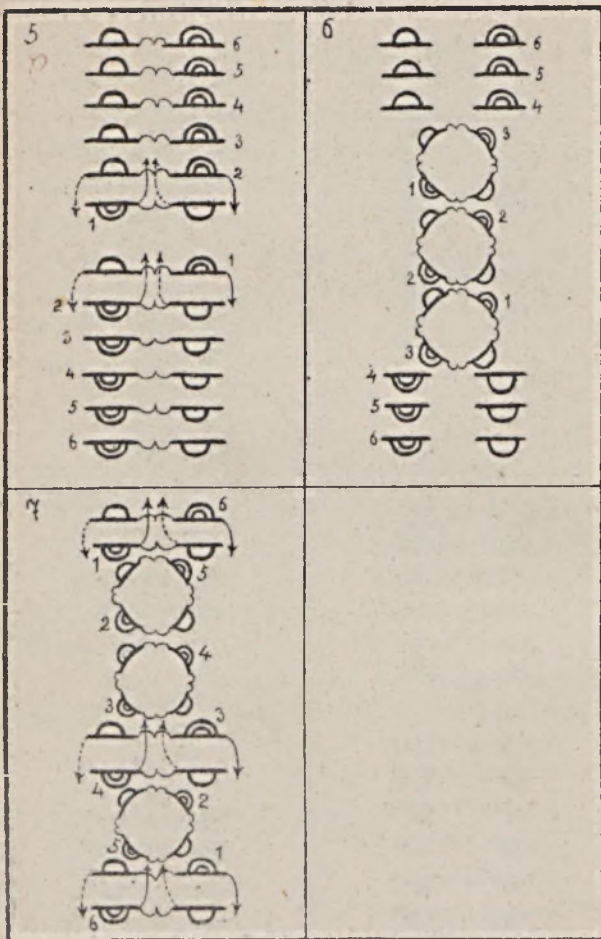
III. Abra.

A rendező 12 párt hiv sétaként a terem közepére és ezeket szemközt fölállítja (1. alak), azután a középben szemközt álló két párral kört csinál, melyek balra egyszer körülmennnek (2. alak), miután az egyik pár a másik pár karja alatt keresztül bujik (3. alak), mire a két 1-ső pár a két kettős párhoz megy és azokkal is ugyanugy kört csinálva egyszer körülmennnek, (4. alak) és így egyik pár a másik pár karja alatt bujik át mint először (5. alak), azután ismét a következő párral kört képezve balra egyszer körül fordulnak (6. alak) és keresztül bujnak, mint azelőtt, ezt folytatják mindaddig, míg valamennyi pár az ábrába bevonatott. Azután a rendező arra figyelmezteti az ábra két végén kijövő párokat, hogy helyökre tánczoljanak. (7. alak).

Ezen ábra ugy oszlik fel, hogy a két végén kijövő párok mindég ülöhelyeikre eltánczolnak.

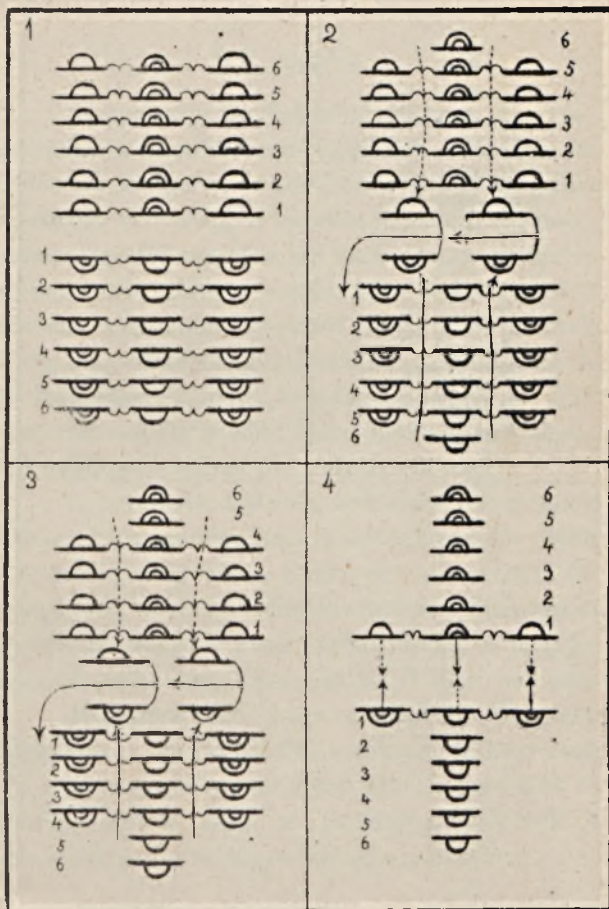
III. ABRA.

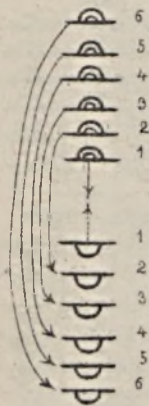

III. ABRA.

5

IV. Abra.

A rendező 6 férfival mindegyiknek két tánczosnőt, és 6 nővel mindegyiknek két tánczost választat, azután a terem közepén felállítja őket szemközt (1. alak), a kezeket telemelni vezényli, ezután az első tapsra a két utolsó hölgy az utolsó sorban, ugy szinte a másik felén levő utolsó két tánczos a sorokon keresztül bujva előre mennek a középig, a hol szemközt találkozva eltánczolnak ülőhelyeikre (2. alak); a második tapsra az 5-ik sorbeliek mindkét felől előre mennek a középig, hol találkozva helyre tánczolnak. (3. alak).

A harmadik tapsra a 4-ik sorbeliek mennek előre, és így minden tapsra a legközelebb jövők mindaddig, míg végre a két első sor marad, (4. alak), ezek azután a szemközt levőkkel tánczolnak el és a megmaradt urak sorban viszik a még jelenlévő hölgyeket, mint ezt az 5. alak mutatja.

Megjegyzendő, hogy a rendező világosan magyarázza meg a hátulsó soroknak, miként csak azok mennek és bujnak előre, kiket a taps illet, és jeladás nélkül senki se mozduljon helyéről. A jeladások pedig ne legyenek elhamarkodva.

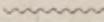

V.

A czukrásznál megrendelünk 12 különféle színű szívet, p. kéket, pirosat, fehér és kék, barna, piros és fehérét stb. ezeket a czukrász által egyenként arany papirba burkolva egy tálczára teszszük, azután ismét hason színű másik 12 szívet ezüst papirba burkolva egy másik tálczára helyezünk.

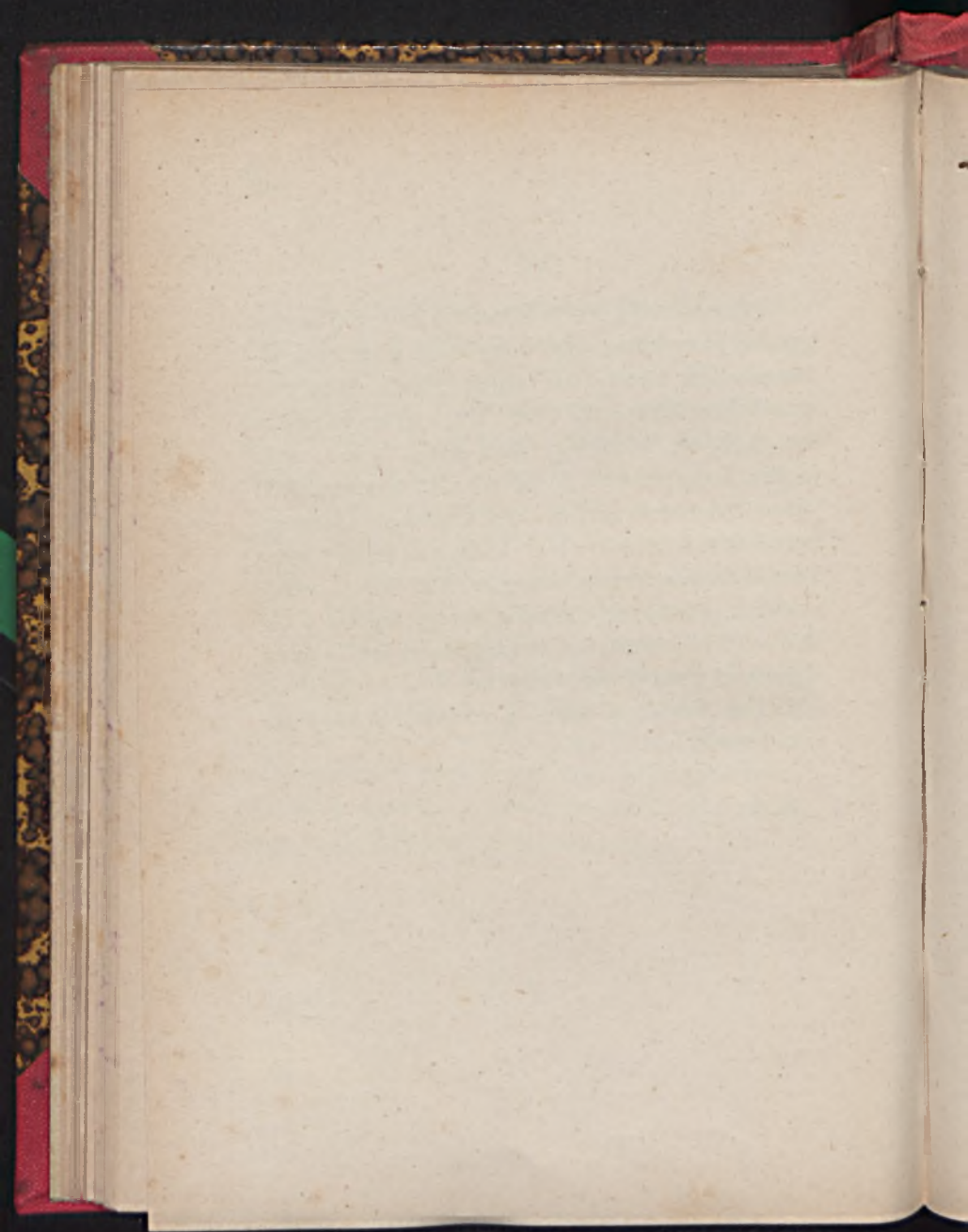
Füzcértáncz közben midőn ezen ábrát rendezni akarjuk egy sorban 12 hölgyet és szemközt velök 12 férfit állitunk, azután a rendező által az egyik tálczán levő, aranypapirba burkolt szívek a hölgyeknek kiosztatnak, — a másik tálczán levő szívek pedig, valamely tánczost megbizva, a 12 tánczos közt osztatik ki. A kiosztás után a rendező vezényli: Uraim és hölgyeim! Most keresse meg mindenik szive párját! mire urak és hölgyek összevegyülve keresik a kezökben levő sziv párját, hogy azzal örömtánczot lejthessenek.

VI.

A rendező a terem közepére helyez 6 széket egy körbe és pedig úgy, hogy mind a hat szék támasza a kör közepe felé álljon; azután 6 hölgyet a székekre ültetve, 12 férfit hív a terem közepére és a hölgyek körül egy kört képez velök, mely jobbra forog, most a 6 ülő nő a 12 tánczos közül választ magának párt és azzal eltánczol, a megmaradt 6 férfi a székekre leül; ezután a rendező ismét 12 nőt hív be a terem közepére, kört képez velök a férfiak körül, mely mindig forog, most a 6 ülő férfi a 12 nő közül választ magának párt és azzal eltánczol, a meg nem választott 6 nő pedig ismét leül. Ezt felváltva teheti a rendező, a hányszor neki tetszik.

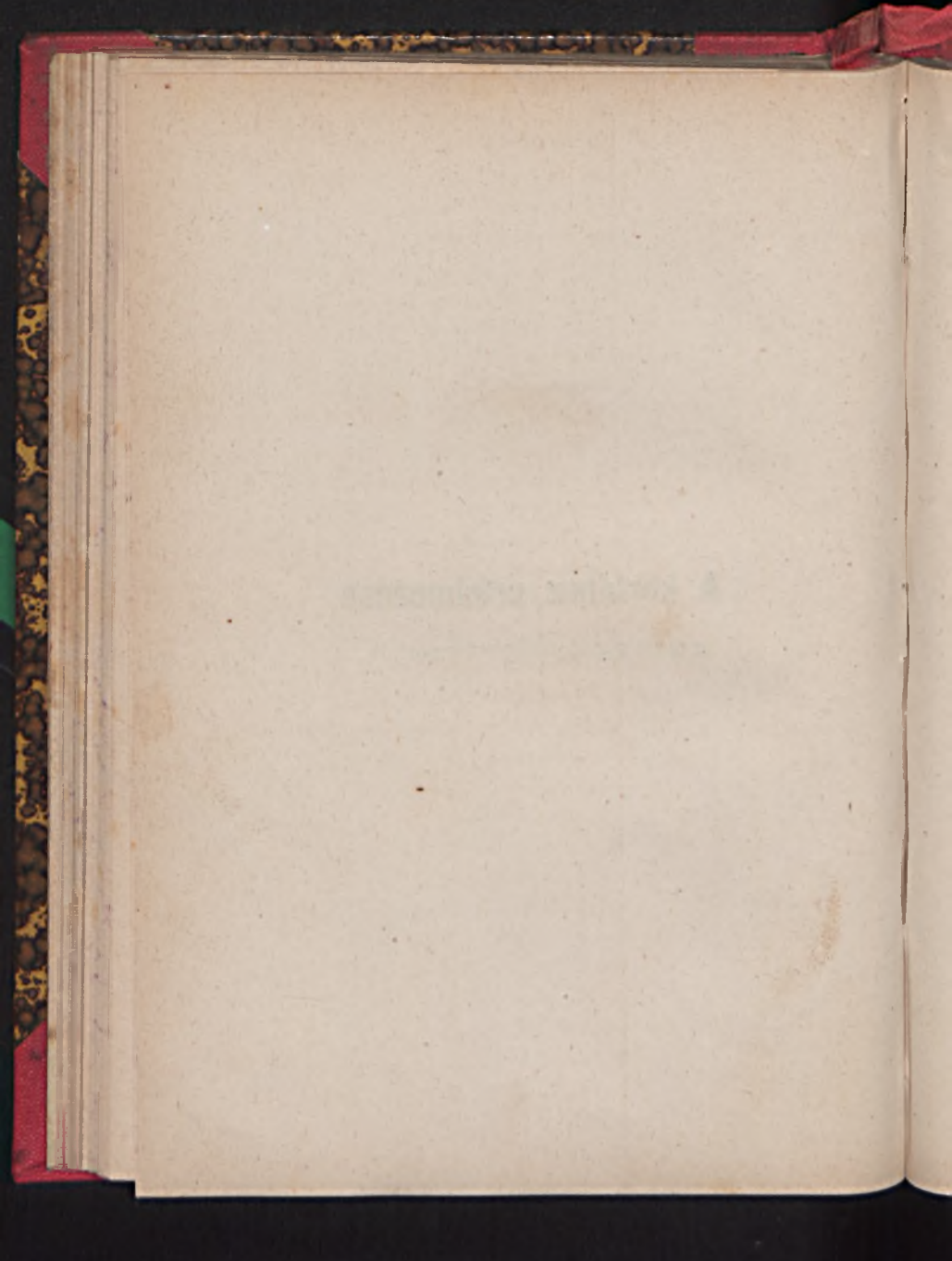

A körtáncz értelmezése

a mint újabb időben tánczolják.

I. Andalgó.

1. Andalgó (jobbra, balra és helyen).
2. Bemenő (párosan előre).
3. Lejtő (a szemközti hölgygel helyre).
4. Kettős forgó (ugyanazon nővel).
5. Bemenő (párosan előre).
6. Lejtő (tulajdon táncosnővel helyre).
7. Kettős forgó (ugyanazzal).

II. Lelkes.

1. Női kör (4 és 4 hölgy jobbra körül és minden két lejtő után bokáznak).
2. Férfi kör (ugyanugy mint a hölgyek).
3. Csalfa) az egyik felén párosan egymást
Kitartó) csalogatva átsétálnak és vissza, a
másik felén kézárással körbemenő helyen.
4. Kitartó) felváltva teszik az előbbit.
Csalfa)

III. Toborzó.

1. Toborzó: férfiak helyet váltva.
2. Kettős forgó: a tuloldali hölgygyel.
3. Toborzó: tulajdon helyre vissza.
4. Kettős forgó: tulajdon táncosnéval.
5. Séta: karonfogva át és vissza.
6. Kis kör: jobbra és balra helyeiken.
7. Kettős forgó: ugyanott.
8. Koszoru: háromszor magánforgó és negyedszer kettős forgó.

IV. Ömledező.

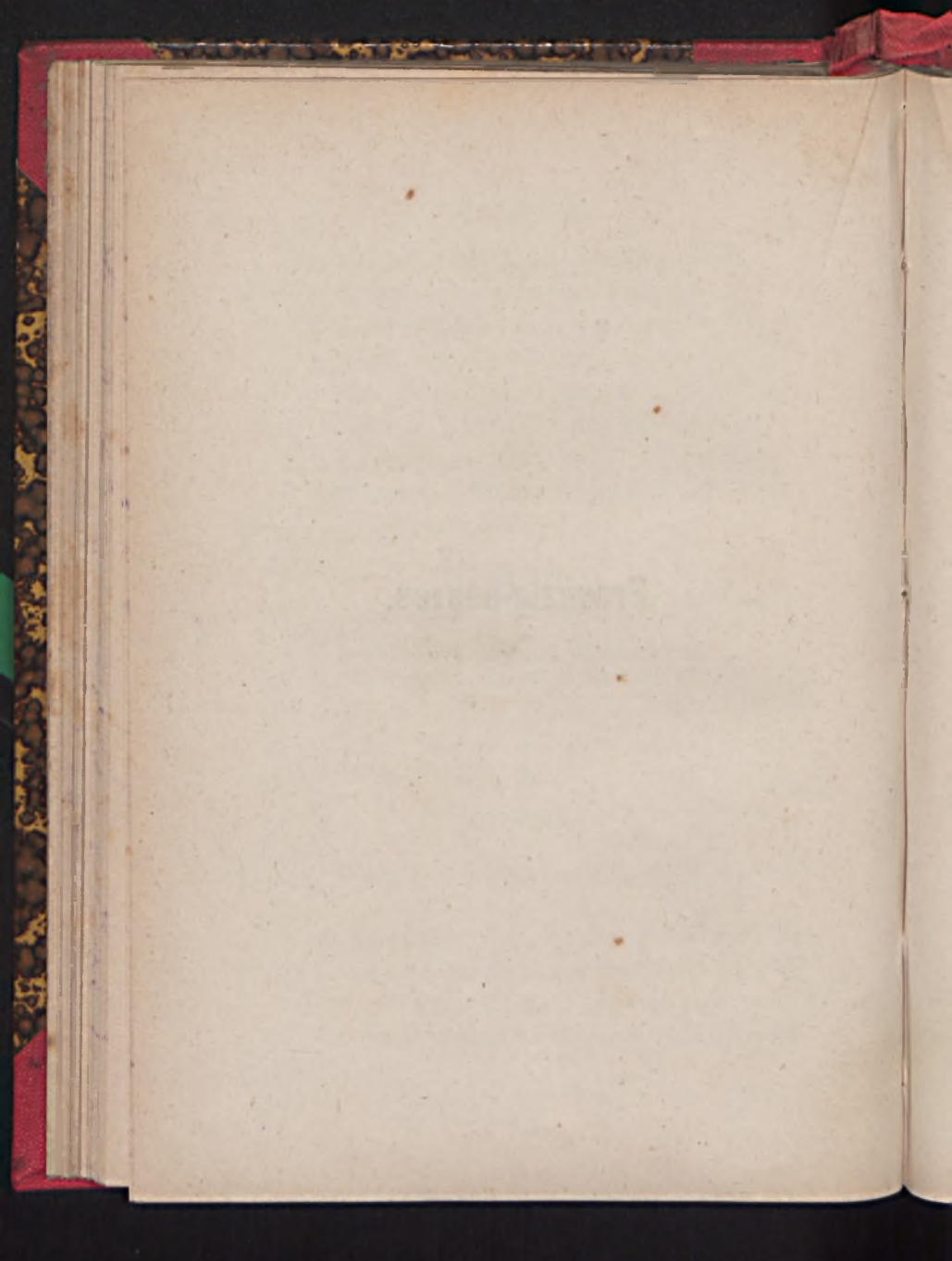
1. Női magán: át az idegen férfihez.
2. Kettős forgó: ugyanazzal.
3. Női magán: ismét vissza helyre.
4. Kettős forgó: tulajdon táncossal.
5. Férfi magán: az egész női magánt a férfiak ismétlik.

V. Kézfogó.

1. Nagy kör: jobbra és balra, utoljára kettős forgó.
2. Nő váltás: minden második nővel jobbra kettős forgót tánczolunk mindaddig, míg tulajdon táncosnőnkhez érve az utolsó kettős forgóval a táncot befejezzük.

Franczia-négyes.

Franczia és magyar értelemben.

I.

Le pantalon.

1. Chaîne anglaise traversez et retraversez: A nő közepén keresztül, a férfi pedig balra kívül megy át 8 lépéssel és ugyanugy vissza.
2. Balancez: A férfi jobbra kifelé 4, és vissza 4 lépést, a nő pedig befelé 4, és vissza 4 lépést megy.
3. Tour de main: Kölsönösen egymásnak kezét adva egyszer körülfordulnak 8 lépéssel.
4. Chaîne des dames: Hölgyek egymásnak kezét adva helyet cserélnek, kétszer 8—8 lépéssel, az urak pedig

5. Demi promenade :

mindig balkézzeel fogadják őket és mindenkor egyszer velök balra körül fordulnak.

Párosan séta jobbra át 8 lépéssel.

6. Demi chaîne anglaise en place :

A nő középben keresztül, a férfi pedig balra kívül megy helyre 8 lépéssel.

Jegyzet: A chaîne anglaise-nál a férfi mindig balról kívül megy és a midőn a hölgyek keresztül mentek a nő után azonnal jobbra megy és pedig úgy, hogy a tulsó helyre érve, a nő a férfinak jobbán álljon. A balancez-nél mindig hármát lépünk, a negyediknek számittatik a visszafordulás, mely balkéz felé történik.

A francia négyesnél többnyire jobb lábbal kezdünk.

II.

L' ètè.

1. En avant et en arrière :

Középre 4 és vissza 4 lépés.

2. A droite et en arrière :

Jobbra 4 és vissza 4 lépés.

3. Traversez á gauche :

Balra átmenni 8 lépéssel.

4. A droite et en arrière :	Jobbra 4 és vissza 4 lépés.
5. Retraversez à gauche	Balra helyre menni 8 lépéssel.
6. Tour de main :	Kölcsönösen egymásnak jobb kezét adva egyszer körülfordulnak 8 lépéssel.

III.

La poule.

1. Traversez à droite :	8 lépést jobbra átmenni (a szemközti tánczos és tánczosnő helyet cserélnek.)
2. Retraversez et donnez la main gauche :	Jobbra visszamenve a középen egymásnak balkezet adnak.
3. Chassez balancez quatre fois, deux fois à droite et deux fois à gauche :	Enyelgés kétszer jobbra, kétszer balra. (Bókolni)
4. Demi promenade :	Séta-párosan helyet cserélve 8 lépéssel.
5. En avant et en arrière :	Ugyanazok, kik kez-

6. A droite et en arrière :	dezték félig a középre és vissza 4—4 lépéssel. Jobbra 4 és vissza 4 lépés.
7. En avant quatre et en arrière :	Mind a négyen párosan előre 4 és vissza 4 lépéssel.
8. Demi chaîne anglaise en place :	A nő középen keresztül, a férfi kívül megy helyre 8 lépéssel.

IV.

La trenis.

1. En avant tous les deux et en arrière :	Párosan félig be 4 és vissza 4 lépéssel.
2. Les dames traversez à l' autre place :	A nő átmegy a tulsó félre 8 lépéssel.
3. Départ des dames, monsieur traversez :	Mind a két nő vissza és a magánosan maradt férfi keresztül megy 8 lépéssel.
4. En place :	Mindenki 8 lépéssel helyre megy.
5. Balancez :	A férfi jobbra kifelé 4 és vissza 4 lépést; a nő

6. Tour de main :

befelé 4 és vissza 4 lépést
megy.

Kölcsönösen egymás-
nak jobb kezét adva
egyszer körülfordulnak
8 lépéssel.

V.

La pastourelle.1. En avant tous les deux
et en arrière :

Párosan félig be 4 és
vissza 4 lépéssel.

2. Monsieur traverscz :

A férfi átmegy 8 lé-
péssel.

3. En avant et en arrière
à trois deux fois :

Hárman középre és
vissza, kétszer mindig
4—4 lépéssel.

4. Solo des dames :

Női magán.

5. Changement de pla-
ces :

Páros helycsere 8 lé-
péssel.

6. Demi chaîne anglaise
en place :

A nő közepen kereszt-
tül, a férfi pedig kívül
megy helyre 8 lépéssel.

Jegyzet: A nőmagánál középre megyünk 4 és
vissza 4 lépéssel, azután jobbra forogva átmegyünk tán-
czosunkhoz és balkezünket nyújtjuk neki.

VI.

La finale.

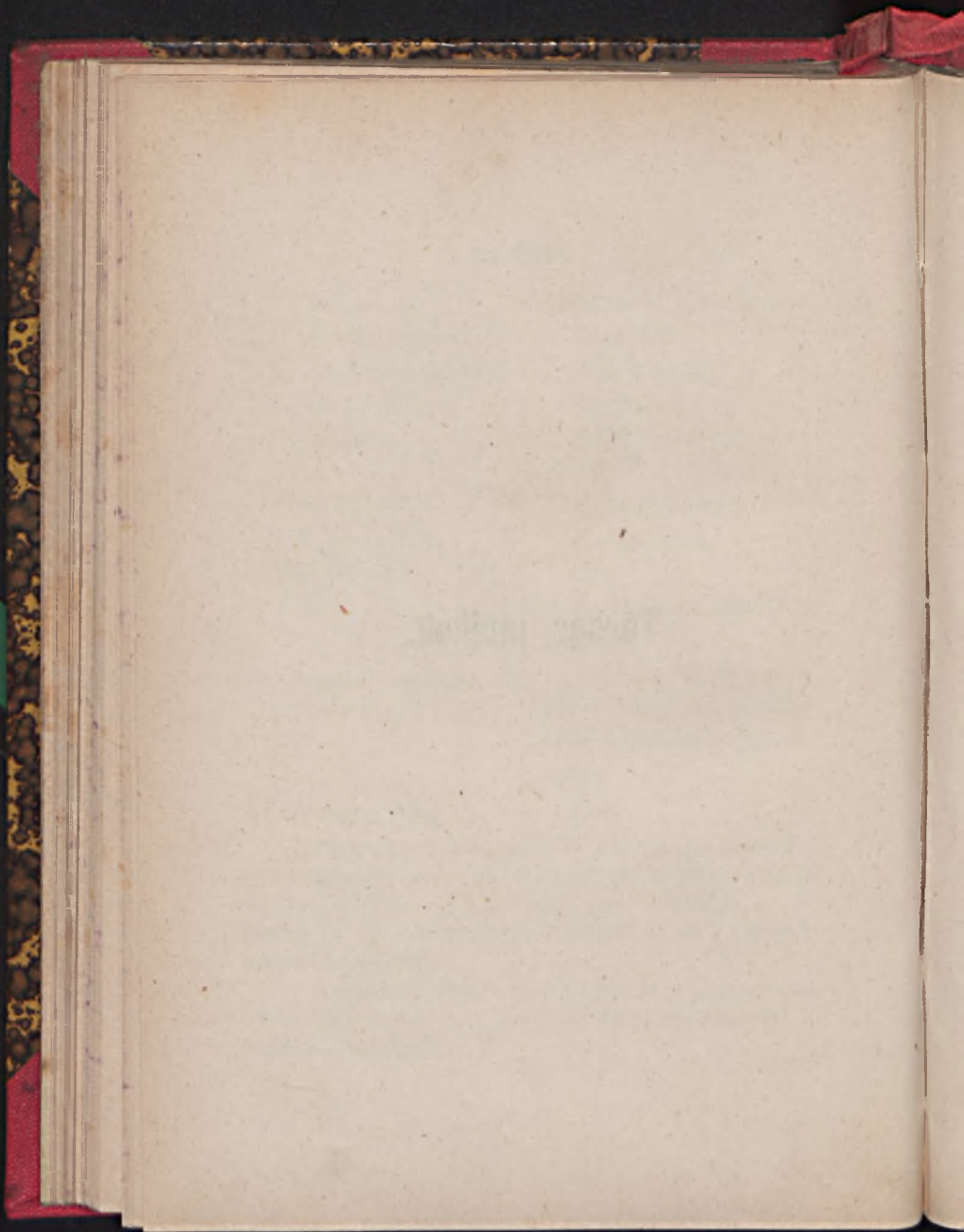
Grand rond.	Körvonal kézádással.
1. L' été des dames :	Nőmagán.
2. L' été des messieurs :	Férfi magán.
3. L' été double :	Kettős été.
4. Simonière :	Kettős été nő cse- rével.
5. Simple chaîne :	Egyszerű láncz.
6. Double chaîne :	Kettős láncz.
7. Promenade :	Séta.
8. Visite :	Két-kétszem pár közt felállva.
9. Chassez balancez et tour de main :	A hölgy befelé a férfi kifelé megy és vissza- jöve kézádással fordul- nak.
10. Compliment :	Bók.

Jegyzet: A „le pantalon“ című ábrát mindany-
nyian egyszerre tánczolják, a „l' été“ és „la poule“ címűt
azonban előbb az egyik, azután a másik átellenes; a „la
trenis“ és „la pastourelle“-nél először az első, azután a
második sorpár lejt.

A legújabb divat szerint a francia négyes hatodik
abrája igen röviden lesz rendezve. és pedig nem több mint 2,
legfőlebb 3 alakkal.

Társas játékok.

1. A gyónás.

A játszók gyóntatóatyát választanak, ki egyenként mindenkihez intézi az alább következő 9 kérdést, melyekre a kérdezett minden kérdésnél az előforduló 32 szám közül egyet nevez ; a gyóntató a szám alatti feleletet azután fölolvassa.

I. Milyen a szeszélye ?

1. Vidám.
2. Tűrhető.
3. Nyájas, mint a tavaszi idő.
4. Komor.
5. Pajkos.
6. Engedékeny.
7. Kegyedhez vonzó.
8. Rózsaszínű.
9. Dicsekedő.
10. Tréfás.

11. Szivhódoló.
12. Csúfotüző.
13. Mindennapi.
14. Haragos.
15. Parancsoló.
16. Kérkedő.
17. Komoly.
18. Csodálatos.
19. Visszatartó.
20. Kiállhatlan.
21. Panaszkodó.
22. Leereszkedő.
23. Föllobbanó.
24. Kimagyarázhatlan.
25. Mulattató.
26. Változékony.
27. Bánatos.
28. Hízelkedő.
29. Kicsapongó.
30. Czivakodó.
31. Hajthatatlan.
32. Nagyot ígérő.

2. Mi a fő tulajdona?

1. Másokat kigunyolni.
2. Szóvitatás.
3. Bohóskodás.
4. Fölösleges bókolás.
5. Jószivűség.
6. Foglalkozás.
7. Kézcsókolás.
8. Változhatlan vonzalom a kérdező iránt.
9. Adott szavát meg nem tartani.
10. Félelem a kisértetektől.
11. Szerelmeskedés.
12. Divatosság.
13. Mindenkori vidorság.
14. Ábrándozás.
15. Lelkiismeretesség.
16. Hidegvérűség a hölgyek (vagy férfiak) iránt.
17. Ártatlan káröröm.
18. Tetszvágy.
19. Némi fukarság.
20. Csacskaság.
21. Köpönyeget szélnek forgatni.
22. Könnyelműség.
23. Szerfölötti udvarolás.
24. Ellenmondás.

25. Csinos öltözködés.
26. Pontosság.
27. A másik nem iránti hajlam.
28. Kacsintgatás.
29. Képmutatás.
30. Szenteskedés.
31. Szerénység.
32. Honszerelem.

3. Mit óhajt ön leginkább?

1. Megelégedett szívet.
2. Mindenkit elbájoslni.
3. Szükségben segítő barátot.
4. Szerencsétlenségben béketűrést.
5. Mindenki kedvét megnyerni.
6. Ebéd után szundikálni.
7. Örök békeséget.
8. Minden divatban első lenni.
9. A hizelgőt egyszerre kiismerni.
10. A kedves karján nyugodni.
11. A halált.
12. Édes álmakat.
13. Senkitől sem irigyeltetni.
14. Csapodárságot.
15. A kevély megbukását látni.

16. Soha semmiben sem szükölködni.
17. Mindig teli poharat.
18. Pénzen megvehetni az időt.
19. Az egész világot bejárni.
20. Mindenki gondolatát tudni.
21. Mindenkinnek tetszeni.
22. Láthatlan lenni.
23. Minden szivbe tekinthetni.
24. Az aranykort visszavarázsolni.
25. Sohajtásaim meghallgattatását.
26. Soká aludni.
27. Magányos életet.
28. Hazugságokat készen tartani.
29. A gondok könnyü elűzését.
30. Zárt ajtókon bemehetni.
31. A páros életet.
32. Holtom után két évre föltámadni.

4. Mi a legkedvetlenebb ön előtt?

1. Mások kigunyoltatása.
2. Azt dicsérni, mit (vagy kit) szivben gyaláz.
3. Hosszas és unalmas látogatás.
4. Titokkal való visszaélés.
5. Hidegvérűség mások baja fölött.
6. Önelbizottság.

7. Czivakodás a páros életben.
8. Ha valaki a sült galambot várja.
9. Sértegető élcz.
10. Üres erszény.
11. Ha az öreg szerelmes.
12. Nedves ajkút megcsókolni.
13. Szerelem viszonzás nélkül.
14. Fecsegés.
15. Kevélység.
16. Hálátlanság.
17. Hiu férfi.
18. Kaczér hölgy.
19. Haragban való mértékletlenség.
20. Ha valaki szegényekről beszél.
21. A különczködés.
22. Korán fölkelés.
23. A részeg térfi.
24. A mindent jobban tudni akaró.
25. Asztalnál oly szomszéd, ki mindig fecseg.
26. Oly férfi, ki sem nőt, sem bort, sem dalt nem szeret.
27. Mások bujtogatása.
28. Pörlekedés.
29. Az elbizottság.
30. A papucskormány-féle zsarnokság.
31. Oly férj, kit felesége tart.

32. Oly leány, ki a házassághoz való vonzalmát
dobraüti.

5 Mi legkedvesb foglalkozása ?

1. Gáncsolódás.
2. A holdhoz fohászokdni.
3. Vendégeskedni s tánczolni.
4. Imádság.
5. Dalolás.
6. Szerelemfogadás.
7. Kézszorítás.
- 8 Zene.
9. Az ajtókon hallgatózni.
10. Mindenfelé örömet terjeszteni.
11. Szerelmeseket meglepni.
12. Az igazat kimondani.
13. Házasságokat eszközzeni.
14. A kérdezőt megcsókolni.
15. Szomorúakat vigasztalni.
16. Déli álmokat elmondani.
17. Szegényeket jól tartani.
18. Turbékolni, mint a galamb.
19. Mindenkinek szemét magamra vonni.
20. Álmakat magyarázgatni.
21. Mások utjában állani.

22. Ott aratni, hol nem vetettünk.
23. Templom háta mögé járni.
24. Néha-néha térdepelni.
25. A társaságot megzavarni.
26. Tiszta buza közé konkolyt hinteni.
27. Pénzolvadás.
28. Terveket készíttetni.
29. Mások hibáit javítgatni.
30. Szerelmi kalandokat elbeszélni.
31. A 9-dik parancsolat ellen vétetni.
32. A kedvest megharagítani.

6. Mit szeret titokban tenni ?

1. A négy fal beszélhet róla.
2. Kártyát vettetni.
3. Olyast, mit másnak tudni nem kell.
4. Több csésze kávéét inni.
5. Leendő párjáról gondolkozni.
6. Nem igen szeretném kitalálni.
7. Kényelmesen henyélni.
8. Örök hűséget esküdni.
9. Mit nyilván nem lehet, vagy igen bajos volna megtenni.
10. Semmit.
11. Ugyan miért kérdi ?

12. A világnak fittyet hányni.
13. Ön hiúságát kinevetni.
14. Magamat tükörbe nézegetni.
15. Nem szükség mindent kifecsegni.
16. A hütlen kedvest siratni.
17. Azt magamnak tartom fön.
18. Kacsingatni.
19. Most a felelettel adós maradok.
20. Burnótot szippantani.
21. A kedves képét vagy emlékét csokolgatni.
22. Francia regényeket olvasni.
23. Szerelmes verseket dalolni.
24. Busulni és sirni.
25. Papucsait ágya alatt elrendezni.
26. Gondolkozni a jövőről.
27. Mivel lepje meg kedvesét.
28. Új kedvesre szert tehetni.
29. Sokat tervezni a mulatságokra.
30. Magát kedvese karjai közé vetni.
31. Biz azt most meg nem mondom.
32. Imádkozni.

7. Hogyan szeret ön?

1. Forrón.
2. Lepke módjára.
3. $\frac{1}{4}$ óráig.

4. Gerle módon.
5. Ritkán — sokáig.
6. Nagylelkűen.
7. Borssal és paprikával.
8. Divat szerint.
9. Teljes valójából.
10. Mint maga Cupidó.
11. Szemérmetesen.
12. Színész-módra.
13. Minden hamisság nélkül.
14. Ártatlanul.
15. Örökké — máig holnapig
16. Minden megindulás nélkül.
17. Híven
18. Egész lélekből.
19. Csakugy na! — hiszen tudja már! —
20. Hogy legyen mit aprítani a tejbe.
21. Vigyázva.
22. Reménytelenül.
23. Kétségbeeséssel.
24. Gyöngéden.
25. Az idő szelleméhez és a viszonyokhoz képest.
26. Ábrándozva.
27. Epedve.
28. Alattomban.
29. Sehogy sem.

30. Örültség.
31. Ravaszul.
32. Csiga módjára.

8. Mi által lehet megnyerni szerelmét ?

1. Édes szavak által.
2. Barátságos ábrázat által.
3. Pénz által.
4. Vizoutszeretet által.
5. Nyiltszivűség által
6. Bókok által.
7. Izletes öltözködés által
8. Csillogó ajándokkal.
9. Szép pillantással.
10. Kacsintgató szemekkel.
11. Nagylelkűséggel.
12. Gög és üres beszédek által.
13. Énekléssel.
14. Mértékletességgel.
15. Holdvilágnál való sétálással.
16. Picziny lábakkal.
17. Kézzsoritással.
18. Sopánk odással.
19. Érzélgéssel.
20. Egy pár szép szemmel.

21. Halálig tartó hűségel.
22. Zálog váltással.
23. Hamisság által.
24. Zenével.
25. Őszinteséggel.
26. Fényes vendégséggel.
27. Bökezüségel.
28. Szerencse kívánással.
29. Czifra szerszámú lovakkal.
30. Szíves részvéttel.
31. Elmésséggel.
32. Nemes önvisélet által.

9. Milyen házaspárt szeret?

1. *Hölgy felelete:* Fialat, karcsu legényt.
Férfi felelete: Tüzes arczu barna kis leányt.
2. *H.* Magyar huszártisztet.
F. Szelid falusi leánykát.
3. *H.* Ki kalapját általadja.
F. Százezer forintos özvegyet.
4. *H.* Ki nem szeret a konyhában forgolódni.
F. Ki örökké vidám és vigkedvü.
5. *H.* Leginkább jó magyar tánczost.
F. Ki mellett nem kell ört állani
6. *H.* Próbált hűséget.

- F. Ki titkos lépteinket nem nyomozza.
 7. H. Ki hazulrol soha ki nem marad.
 F. Nyájas szökét.
 8. H. Ki a szépnél mindig kedves.
 F. Kiról a férfiak keveset beszélnek.
 9. H. Ki a munkánál nem sohajtozik.
 F. Nőt, ki olvasni csak akkor szeret, ha minden dolgát elvégezte.
 10. H. Ki az alapos kifogásnak helyt ad.
 F. Ki az okos férfiak figyelmét magára vonja.
 11. H. Ki a vadászatot kedveli.
 F. Jó gazdaasszonyt.
 12. H. Vig kedélyüt.
 F. Ki gyermekeit jobban szereti a pipereasztalnál.
 13. H. Ki tetteit ujján át nézi.
 F. Ki önbecsét érzi, de nem gögös.
 14. H. Ki hivatalának pontosan megfelel.
 F. Ki semmi betegséget nem szinlel.
 15. H. Ki nem titkolódzó.
 F. Ki a férj dolgába nem avatkozik.
 16. H. Egy sánta, rokkant vitézt.
 F. Ki kedveli a virágok illatát.
 17. H. Ki a legkevesebb hűtlenséget nagyra veszi.

- F. Ki nem czivakodik és nem divatmajom.
 18. H. Ki mindennap lábaimhoz borul.
 F. Ki magát nagyra nem tartja.
 19. H. Ki nem szeret sokáig honn mulatni.
 F. Ki egyedül sem unja el magát.
 20. H. Ki nem tart sok barátot.
 F. Ki a zenészetben nem járatlan.
 21. H. Kinek terjedelmes birtoka van.
 F. Ki férjét hiven szereti.
 22. H. Ki komorságát dolgozó asztalánál hagyja.
 F. Ki nem tesz szemrehányásokat.
 23. H. Kinek valódi műveltsége van.
 F. Kinek penészes tallérai vannak.
 24. H. Ki iparkodó és szorgalmas.
 F. Ki nem szerelemföltő.
 25. H. Ki nekem soha sem hizeleg.
 F. Ki a komorságot föl tudja vidíteni.
 26. H. Ki remekjének tart.
 F. Ki nem képmutató.
 27. H. Kinek helyén van a szive.
 F. Ki mindig szelid arcot mutat.
 28. H. Ki nejét mindennél jobban szereti.
 F. Ki tükör nélkül is föl tud öltözni.
 29. H. Ki ébren alszik
 F. Kinek orvosra nincs szüksége.
 30. H. Ki sem kicsiny sem nagy.

- F. Ki tudományát nem fitogtatja.
 31. H. Ki nejével örömet mulat.
 F. Ki minden dologhoz hozzányul.
 32. H. Ki nem kártyázik és nem iszákos.
 F. Kinek lelki ereje nagyobb, mint külső szépsége.

2. Hogy ? hol ? miért ?

A társaságnak egy tagja kimegy a szobából, a többiek egy általa kitalálendő szót adnak föl. Ha ez megtörtént, ez visszajő, s mindenikhez sorban e három kérdést intézi: „Hogy szereti ön ? Hol szereti ön ? Miért szereti ön ?“ A feleletekből kell kitalálni a föladványt, ha e három kérdés után nem találja ki, zálogot ad de a kinél kitalálja, az is zálogot ad, s kérdezővé lesz. A játék menete ez: a föladványt például, „Vár;“ az első kérdésre: „Hogy szereti ön?“ felelhető: „erős anyagból — sánczok, — s tornyokkal, — romba dülve“ sat., a második „Hol szereti ön?“ felelhető: folyampartján — sziklaormokon — magaslaton stb.; a harmadikra: „Miért szereti ön?“ felelhető: „Mert védelmemre szolgál — mert elmúlt időkre emlékeztet — mert szép regét tudok róla“ sat.

3. Az igazság tükre.

Mindenki papirdarabra fölül nevét írja, a papirdarabok összekevertetnek; mindenki kihuz egyet, s a név alá megjegyzését írja. Ezután újra összekevertetnek, s újra huzatva a megjegyzések írása addig folytattatik, a meddig a játszóknak tetszik. Ha valaki saját nevével megjegyzett papirdarabot huzott volna, kicseréli azt szomszédjaival, s a játék végével fölolvásó választatik, ki a papirdarabokat senkinek sem mutatva, mindent leolvas rólok; az, kiről a megjegyzések szólnak, köteles kitalálni minden egyes jegyzet íróját, ha kitalálja, az író ad zálogot, ha nem — ő ad zálogot, melyek aztán a játék végével beváltatnak.

4. Vakandjáték

Mindenik személy egymásután kérdi szomszédját:

- A. Láttál vakandot?
- B. Láttam,
- A. Tudod, mit csinál a vakand?
- B. Tudom.
- A. Tudod követni?
- B. Tudom.

Minden feleletkor be kell a szemet hunyni, különben zálogot ad.

5. Az utánmondás.

Mindegyik játészó választ magának nevet az állati test tagjai közül. A játék intézője lesz a fej, a mit ez mond, a többiek sorban utána mondják. Elkezdi pl. „az én fejem inog;“ a második: „az én fogam inog;“ harmadik: „az én nyakam inog“ s így sorban tovább. Akkor ismét elkezdí az első „az én fejem kopasz“ sat. Ki azután a mondást elmulasztja, zálogot ad.

6. Vallomás.

A hölgyek férfi nevet, a férfiak női nevet választanak s megsugják szomszédjaiknak.

Egy a kérdések tételében ügyes férfi kérdezi valamennyit pl:

Kit gyüöl?

Kit csókolna meg?

Kit szeret?

Kiért eped szíve? sat. A kérdezett a választott névvel felel s igen mulattató viszony fejlődik ki.

7. Orvos és gyógyszerész.

Egy férfi orvos és egy nő gyógyszerész a kör közepén vannak, mindegyik tag egy bizonyos orvosság nevét kapja s mikor az orvos egy, pl. szivgöres gyógyítására receptet mond s a miféle orvosságokat előszámlál, az illető egyénnek azonnal fel kell kelni, mit ha elmulaszt, zálogot ad. Egyike a legnevetetőbb s legmulatságosabb játékoknak.

8. Igazmondó.

Két kártyajáték van, az egyik egy ügyes fiatal embernél, a másik kivan osztva aránylag a társaság tagjai közt. Most egy kérdést tesz az igazmondó ur s arra egy kártyát kiemel a kezében levőből. Az azonos kártya tulajdonos kötelezve van felelni, például: — Ki szokott csintalanul álmodni? — s ki huzza a zöld tizeset; kinél a zöld tizes van, felelnie kell: Én! Ha nem felel, zálogot ad.

Kérdést tehetnek például:

K. Kinek dobog a szive legerősebben?

F. Nekem.

K. Ki evett ma csicsókát?

F. Én.

K. Ki csókolna meg engem ?

F. Én.

K. Kinek van két kedvese ?

F. Nekem. S így tovább.

Igen kedélyes s neveltető multság, de a kérdezőnek vigyázni kell, nehogy kérdése sértő legyen.

9. A levelező.

A társaság megegyezik, milyen levelet akar írni, üdvözlő, barátságos, szerelmes levelet, vagy mást. Ha ez megvan, a levélpapírosra mindenik egy sort ír, (a mit akar) s a sor után behajtja a papírost úgy, hogy a következő az iratot ne láthassa, s így tovább. Ha mindnyájan irtak a papírra, a levél kész s fölolvastatik.

10. A nevetés nélküli csibdesés.

A társaság összebeszél, hogy mindenki szomszédját két ujjával arcában csipdesse s hogy az, ki nevet, vagy csak egy szót szól is, zálogot ad. Néhányan azonban titokban bekormosítják ujjaikat, s így befestik szomszédjaikat, mi fölött bizonyosan általános nevetség fog keletkezni, s így általános zálogadás is.

11. Pandora szelencéje.

Mindenki egy földi rosznak nevét veszi föl, mint : irigység, harag, betegség, harcz, éhség, tüzvész, sat. Egy azonban a remény marad. Egy előbb kiküldött behivatik, s egy személyt botjával megérintve, azt mondja : „A reményt keresem, azért kinyitom Pandora szelencéjét.“ Ha eltalálta a személyt, annak válaszolni kell: „Én vagyok a remény.“ A kereső felel: „Légy tehát most Epimetheus.“ S akkor elfoglalja annak helyét, ki a reményt személyesíté; ha nem találta el, azt válaszolják: „A remény a szelencében maradt.“ S neki ki kell mennie, a többiek nevet cserélnek, s a játék újra kezdődik.

Zálogváltás csók nélkül.

1. Nevezze meg a leginkább irigylendő személyt a társaságban, s mondja meg ez érzelem okát.
2. Nevezze meg bűnét, mely fölött legjobban bánkódik.
3. Szavaljon szerelmi költeményt.
4. Adjon föl tréfás kérdést, melyet, ha az kinek föladja, meg nem felelhet rá, csókkal válthat be (persze csak szóval).

5. Oldjon meg egy tréfás feladványt. Meg nem oldás esetére vallja be ügyetlenségét.

6. Oldjon föl egy találkát, az előbbeni, vagy hasonló büntetéssel, meg nem oldás esetére.

7. Szavaljon el komoly költeményt.

8. Mulattassa a társaságot humoristikus költemény, vagy próza előadásával.

9. Jósolja meg egy kijelelendő személynek hány éves, vagy mennyi pénze van zsebében.

10. Ajándékozza meg a társaságot színes szalaggal (persze csak szóval), s fejtse meg minden szalag színének jelentését.

11. Csináljon egy kártyafortélyt.

12. Csináljon egy másnemű fortélyt.

13. Adja jelét sebes beszédben való jártasságának.

14. Mondjon egy, valamely jelenlevő hölgyre illő névrejtő emlékverset.

15. Mondjon valamely adomát.

16. Nevezze meg első szerelmének tárgyát (Kutyát, macskát sat.)

17. Mondjon mindenkinek egy bókot (görombaságot).

18. Nevezze meg legnagyobb erényét.

19. Játszék zongorán, vagy hegedün.

20. Énekeljen.

21. Egy nőnek (férfinak) mondjon szerelmi nyilatkozatot.

22. Csináljon szobrot; azaz álljon egyenesen a kör közepére, s engedje, hogy minden jelenlevő azt csinálhassa vele, a mit akar.

23. Mondja meg, mit tart legkellemesbnek a világon, s miért.

24. Táncoljon egyet.

25. Egy lábon állva, mindenki előtt hajtsa meg magát.

26. Fejezzen ki némajáték által egyik jelelendő szenvedélyt. (Félelem, harag, ijedelem stb.)

27. Ajándékozzon mindenkinek egy virágot, s fejtse meg e virág jelentőségét.

28. Álljon egy lábon, míg el nem esik.

29. Festessen magának bajuszt, ha nincs.

30. Adja elő élettörténetét. (Csak költöttnék szabad lenni).

31. Haladjon el mindenki előtt, a nélkül hogy nevetne. (Itt mindenki nevetésre ingerli).

32. Nevezze meg egy bizonyos ország 5 nagy városát.

33. Egy ország 5 folyamát nevezze meg.

34. Nevezzen meg a jelenkorból 3 nevezetes férfit s nevezetességök okát.

35. Járjon kötélen hajlongás nélkül. (Kré-tával huzott vonalon.)

36. Nevezzen meg néhány terméket egy bizonyos országból.

37. Fütyüljön nevetés nélkül. (Itt mindenki nevetésre ingerli).

38. Mondjon el egy kis történetet.

39. Néhány adott szóból történetet csináljon.

40. Mondja el mindenki öltözetének hibáját.

41. Mondjon mindenkinek hazugságot.

42. Mondjon egy új játékot.

43. Bekötött szemmel addig kapkodjon valaki után, míg eltalálja kicsoda.

44. Álljon az ajtó elé, s hajtsa meg magát, mintha valaki belépne. (Ilyenkor kívülről macskát, vagy más állatot eresztenek be az ajtón).

45. Mondjon olyan kérdést, melyre ne lehessen felelni. (p. o. A múltból, a jövőből.)

46. Mondjon mindenkinek bókot, de minden bók ugyanazon szóval kezdődjék s végződjék.

47. Hasonlítson össze mindenkit valamivel, s mondja meg, miért teszi azt.

Zálogváltás esókkal.

48. Csókolja meg a házfedelet. Egy kijelelt személy homlokát csókolja meg.

49. Koldujon. A fegyencz letérdel egy kijelölt előtt, s kéri, hogy adja meg neki, mit szive kíván. A kijelelt mindenkép találgatja, mit kívánhat, mig végre azt kéri: kíván ön csókot? akkor a fegyencz igennel felel s csokott kap.

50. Fessen arczképet. Csokolja meg a kijeltnek arczát, száját, szemét és homlokát.

51. Csináljon méhkast. Ha hölgyé a zálog, a hölgy leül, s minden férfi csókban mézet hoz a kasba. Ha a zálog férfié, méh királynét választ s minden hölgyet megcsokolva a méhkirálynénak egy csokban nyújtja át a gyűjtöt mézett.

52. Mutassa meg valakin a baráteso kot. A fegyencz választ egy nőt (férfit); mindkettő letérdel háttal egymásnak. A nő jobbra a férfi balra hajtja fejét s így egymást meg kell csókolniok.

53. Mutassa meg valakin az apáczacsókot. A fegyencz valakit a szék rácsozaton át megcsokol.

54. Választassa meg a sors által azon személyt, kit meg kell csokolnia. Ha férfi a fegyencz, kiválasztjuk egy kártyajátékból a 4 felsőt (dámát), s elosztjuk négy hölgy közt, a fegyencz a négy király közül huz egyet, s mely dáma királyát huzta, azt a nőt megcsokolja. Épen megfordítva áll az egész, ha a fegyencz hölgy.

55. Csókolja meg a négy szobasarkot. Csókoljon meg négy kijelelt személyt, kit a szoba sarkába állítunk.

56. Adjon valakinek álsókot. A fegyencz a kijeleltet készül megcsokolni, s ha ez odatartja arczát. szomszédját csokolja meg.

57. Csokolja meg azt a személyt, kit legjobban kedvel, a nélkül, hogy az észrevegye. A fegyencz mindenkit megcsókol.

58. Játszsza a bosszankodót. A fegyencz megnevez a zálogörnek néhány személyt, azután sarokba áll, s mindenkinek el kell előtte haladni, míg azon személyek előjönnek, kik a zálogör előtt meg vannak nevezve, ezek azután megcsókoltatnak a fegyencz által.

59. Fizesse tartozását. A fegyencz választ az ellenkező nemből valakit, kit leültet; azután sorra járja az egész társaságot, melyet megcsókolva az összes tartozást a leülteteten lerója.

60. Csokolja meg az árnyékát. A fegyencz a világosság s egy választott személy közé áll, hogy árnya arra essék, s ezt megcsókolva saját árnyékát fogja megcsókolni.

61. Zarándokoljon. A fegyencz egy személyt az ellenkező nemből választva, sorra járja a társaság minden tagját, s minden férfitől a maga

számára kenyeret, a kísézője számára csókot kér; minden nőtől kísézője számára kenyeret, magának pedig csókot kér, ha t. i. a fegyencz férfi, ha nő akkor a dolog megfordítva áll.

62. Sohajtozzék valaki után. A sohajtozó sarokba áll, sohajt, s megnevezi a személyt, aki után sohajtozik, míg az egész társaság egymás után áll, ekkor a fegyencz kilép a sorból, és megcsókol minden férfit (nőt), s helyére megy, mindkettőt teszük a többiek is.

63. Essék kutba. A fegyencz félre áll, s azt mondja „Kutba estem.“ „Hány ölnyire?“ kérdik tőle; ő meg felel, „Egy, kettő sat.“ Azután kérdik „Ki huzzon ki“ a kit megnevez, az annyiszor tartozik őt megcsókolni, a hány ölnyire esett.

64. Csinálja Aristoteles lovát. A fegyencz karon fog egy nőt, vagy megfordítva, s megcsókoltatja minden férfival, vagy viszont.

65. Csinálja Amor hidját. A fegyencz négykézláb telepedik a szoba közepére, s egy kijelendő hölgy és férfi hátára támasztva kezeiket, megcsókolják egymást.

66. Utazzék. A fegyencz választ valakit, s azzal utazik egytől a másikhoz. A választott személy megcsókol minden férfit (nőt) s minden csók után megtörüli a fegyencz száját.

67. Csináljon villanyozó gépet. A feyencz közepére áll, s két férfi karon fogja, a többiek fölváltva (egy nő egy férfi) mind csatlakoznak lozzájuk; mikor az egész társaság együtt van, a feyencz megrántja karjait, s mindnyájan megcsókolják szomszédaikat, csak a feyencz nem kap a csókból.

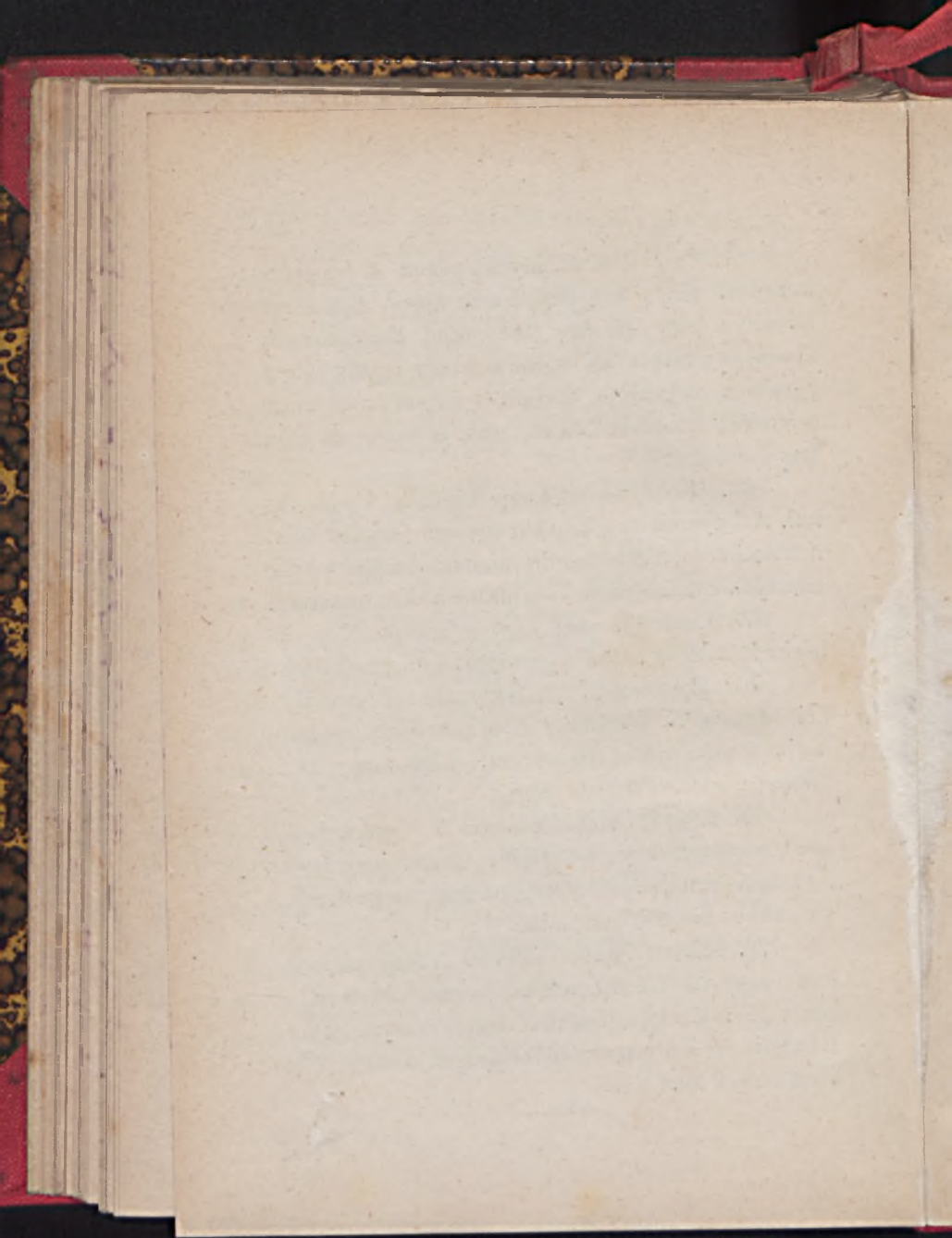
68. Csókoljon meg egy kijeleltet nyulesókkal. A feyencz és a kijelelt egy czérnaszálat vesznek szájukba, melyet addig huznak a szájba befelé, mig ajkaik összeérnek — s akkor a csók elesattan.

69. Csókolja meg a gyertyatartót. Egy valakinek kezébe adjuk a gyertyát, s megcsókoljuk.

70. Epedezzék. A feyencz azt mondja: „Epedezem N. N. után,“ a megnevezett megcsókolja s fölváltja a feyenczet, s így megy az a társaság minden tagján végig.

71. Legyen kolduló barát. A feyencz választ magának egy nőt (férfit) s azzal sorra járja a társaság minden nő- (férfi-) tagját, megcsókolja, s e csókot kísérőjének adja.

72. Mérjen Ámor rőfjével. A feyencz választ egy nőt (férfit), annak kezeit összeteszi, s ismét szétválasztja, mintha mérni akarna, ekkor átkarolja, s annyiszor csókolja meg, a hány rőföt a választott kért tőle.

TARTALOM.

	Lap.
Előszó	III.
Az illem és társalgás.	
A testtartásról állás közben	1
A járásról	3
Az ülésről	4
Találkozási bók	6
Az utcán szem előtt tartandó illem-szabályokról . . .	7
A hangversenyben és színházban való viseletről	9
Látogatási szabály	10
Udvariassági szabályok a szép-nem körül	14
A társas körökben való viseletről	19
Az illemről a társas játékokban	22
A kézsókról	23
Magaviselet az ölékelőkkel és nagyokkal való társalgásban	25
Foglalkozás a tánczra.	28
Foglalkozási rendszabályok	30
A hölgy a tánczvizigalomban	31
A férfi a tánczvizigalomban	33
Ovrendszabályok a tánczolóok számára.	36
Ajánlkozás hazakísérésre.	36
Bucszás a válókor	38

A magyar négyes tarsas táncz magyarázata és rajzai	
a szerkesztő önszerzeménye	41
A magyar négyesnél előforduló lépések és mozgások magyarázata	
Kettős forgó	44
Magán forgó	45
A magyar négyes értelmezése	45
I. ábra. Andalgó	46
II. ábra. Távolgó	47
III. ábra. Sétáló	48
IV. ábra. Enyelgő	49
V. ábra. Koszoru	50
A magyar négyes alakjainak (Turre) sorrendje és megnevezése	51
I. Andalgó. II. Távolgó. III. Sétáló. IV. Enyelgő.	52
V. Koszoru	53
Füzértáncz (Cottillon) hat ábrával saját szerzemény .	55
A füzértáncz magyarázata	56
A rajzoknál előforduló jelek és alakok megismertetése	57
A füzértáncz ábráinak magyarázata I. ábra	58
II. Ábra	59
III. Ábra	60
IV. Ábra	61
V. Ábra	62
VI. Ábra	63
A körtáncz értelmezése amint újabb időben tánczolják	65
I. Andalgó. II. Lelkes	67
III. Toborzó. IV. Ömlendező. V. Kézfogó	68
Francia négyes francia és magyar értelemben .	71
Le pantalon	71
L' été	72
La poule	73
La trenis	74
La pastourelle	75
La finale	76

	Lap.
Társas játékok	77
1. A gyónás, 1. Milyen a szeszélye	79
2. Mi a fő tulajdona	81
3. Mit óhajt ön leginkább	82
4. Mi a legkedvetlenebb ön előtt	83
5. Mi a legkedvesebb foglalkozása	84
6. Mit szeret titokban tenni	85
7. Hogyan szeret ön	87
8. Mi által lehet megnyerni szerelmét	89
9. Milyen házaspárt szeret	90
2. Hogy? hol? miért?	93
3. Az igazság tükré. 4. Vakandjáték	94
5. Az utánmondás. 6. Vallomás.	95
7. Orvos és gyógyszerész. 8. Igazmondó	96
9. A levelező. 10. A nevetés nélküli csibdesés	97
11. Pandora szelencéje. 12. Zálogváltás csók nélkül	98
Zálogváltás csókkal	101

137282

